

Een straat waar ooit de baljuws en rectoren, predikanten en kasteleins woonden.

Uit de kerkerads notulen: "Laat alle ding eerlijck ende met orden geschieden" 1599. Samuel Bartholdus.

Zou er in Nederland een 2e straat bestaan met zo'n vreemde naam?

"Op te Sarcken" wordt in de 16e eeuw al regelmatig gebruikt bij het vergaren van de verponding als aanduiding voor de plaats waar de belastingplichtige zijn huis had staan.

Op de kaart van Boxhorn uit 1632 wordt de straat "Oostejnde" genoemd, maar waarschijnlijk was dit een verzinzel (en zeker een vergissing) van de cartograaf, die het bedacht als variatie op de bestaande straatnamen als 't Noordeinde en 't Zuideinde in Monnickendam. Trouwens, de straat ligt precies in zuidelijke richting als je via de schoolbrug uit 't centrum van de stad komt.

Waar de naam "de Zarcken" vandaan komt (vooral "de" niet vergeten!) ligt in 't duister. Vanuit de straat keek men op de grafstenen of zerken, die op 't kerkhof rondom de Grote- of St. Nicolaaskerk lagen, dus was deze straat "bij de zerken" gelegen. Of bedoelde men soms de straat "met de vele stenen stoepen" voor de huizen, die in een enkel geval wel als 'n afdankertje van het nabij gelegen kerkhof kwamen?

Van het wegdek in 't begin van de 17e eeuw moet men nog geen overdreven voorstelling maken. 't Was niet nodig 'n stevig stenen plaveisel te maken zolang er nauwelijks verkeer door de stad kwam, want voor 1630 was er nog geen Wagenweg tussen Broek en Edam.

Ook de straatverlichting ontbrak. Pas in 1686 maakte men plannen hiervoor, om ze in 1690 uit te voeren.

Overdag liepen de kippen en de varkens nog rustig in de straat te pikken en te wroeten en was 't bij regenachtig weer een modderige troep.

Via 't kerkhof naar de poort.

Men had tenminste voor zekerheid tussen de Zarcken en 't Kerkhof maar een rooster over de Googhsloot gelegd om de varkens te beletten het kerkhof te bezoeken en de daar begraven lijken bloot te leggen (zie op de detailkaart van Fred. de Wit nr 40).

In 1703 wordt er trouwens bij 't transport van een huis nog over het rooster gesproken! Ten westen ervan lag de inmiddels gedempte Googhsloot.

Over 't kerkhof kon je in zuidelijke richting via de in de 17e eeuw genoemde Amsterdamse poort de stad verlaten. Die poort was meer een afsluitbaar stevig hek dat voor een brug over de gracht stond, overdag te bedienen met een slagboom.

Dit wordt duidelijk uit een besluit van de vroedschap op 1 okt. 1729, "om hiervan een digte of overdekte poort ter lengte van 30 voeten (plm. 9 meter) te laten maken". "noch hebben de burgemrn te kennen gegeven, dat de brug bij de Nieuwe poort soo slegt en incapabel is, dat een rijtuig moeilijk kan passeren en dattet te bedugten staat, dat de een ofte andere tijt, ingevalle deselve niet ten spoedigste sal werden gemaakt, een groot ongeluk te wagten is."

Tien jaren later, op 11 april 1739, bemerken we dat dit besluit nog steeds niet werd uitgevoerd: "vermits aan wedersijden van de Nieuwe poort deses stadts des winters uit te stallen mestbulten (hopen) werden neergelegt en sulcx ter disciering (ontsiering) bij het inkomen der gemelte poort gebeurt en daerdoor groote vuiligheijt langs de straete wert veroorsaectt, vraegt men sich af of men niet de resolutie (besluit), door dese Ed. Agtb. vergadering op 1 okt. 1729 genomen, soude konnen uitvoeren om van de Nieuwe poort een digte overdekte poort te laten maken van omtrent 30 voeten langte".

Einde 1739 zien we in het thesauriersboek de uitgaven verantwoord, die besteed waren aan het bouwen van de Nieuwe poort.

De gevelwanden.

Als we de gevelwanden van de Zarcken op de kaart van Frederik de Wit van 1660 (zie afbeelding) vergelijken met het aantal percelen, aangegeven op de eerste kadasterkaart van 1832 van deze straat, dan zien we direkt een groot verschil. Het aanzien van deze toegang van de stad heeft tussen de 17e en 19e eeuw een fikse gedaanteverandering ondergaan.

De westzijde van de straat lijkt op de kadasterkaart een beschieting of grote brand achter de rug te hebben. Van de 13 huizen die er stonden bleven er slechts 7 over en van die 7 blijken er 2 op de plaats van een verdwenen pand te zijn gebouwd.

Aan de oostzijde zijn er 5 verdwenen en is er maar één voor teruggekomen. Van de Googh (nr 39 op de kaart van de Wit) en de Sacksteegh (nr 42 op de kaart), de twee zijstraten van de Zarcken, werd de eerstgenoemde geheel

gesloopt (8 huizen) terwijl van de 18 huizen in de Sacksteegh er slechts 2 bleven staan. Waarom dit alles werd weggevaagd en welke krachten daarachter schuilgingen hoort u in dit verhaal.

Wanneer we 't stadsplan van Frederik de Wit wat beter bekijken dan was de Zarkcen in 't midden van de 17e eeuw een fraaie straat. Misschien werden de huizen door de cartograaf iets gestoffeerd (sierlijker voorgesteld), maar 't aantal klopte precies.

Zelfs de modellen van de huizen heeft hij getracht in beeld te brengen, zoals ze werkelijk eruit zagen. Brede en smalle gevels werden zo goed mogelijk in verhouding tot elkaar weergegeven en had het huis een afwijkende vorm van de rest dan werden de contouren vrij precies nagetekend.

Zo was 't vooral aan de oostzijde van de straat met 't Nieuwe- of Armenweeshuis (dat in 1733 verp.nr 592 kreeg en op de kaart van de Wit nr 41) en het huis van de Familie Molenaar "de Moriaan" (met verp.nr 590).

Aan de westzijde is vooral op de breedte van de huizen gelet en op de daar aanwezige stegen. Opvallend zijn daar de panden met de verp.nrs 604 en 605, het latere Waterlandshuis en de steegjes aan beide zijden van het huis "de Munt" (verp.nr 603 6).

Het Nieuwe of Armenweeshuis

(op de kaart van de Wit nr 41) verp. nr 592 (1733), wijk 1 nr 29 (1806), kad.nr 610 (1832) en huidig huisnr 8.

Het Nieuwe- of Armenweeshuis werd in 1628 gesticht door de weduwe van raadsheer Tedingh van Berckhout.

Op 19 aug. 1628 verzocht de heer ontvanger van de gemene middelen in Waterland Pieter van Berckhout, burgemr en vroedschap van de stad Monnickendam en brouwer van beroep, de heren burgemrn der stad het aangeboden gasthuys ofte beijert op te dragen aan de weduwe van de raadsheer Berkhout. Zij wilde in plaats van 't bestaande gasthuis een nieuw huis doen optimmeren "bequaem tot een Heijlige Geesthuis" ('n instelling voor oude mensen en zieken).

Deze raadsheer van het Hof van Holland was Mr Adriaan Tedingh van Berckhout. In 'n tweede huwelijk trouwde hij op 25 mei 1604 met Margaretha Duijst van Berestijn. Deze dame was een telg uit een schatrijke koopmans- en bierbrouwersfamilie. Haar echtgenoot Adriaan overleed echter reeds op 19 sept 1620 in Den Haag en uit sympathie voor de stad Monnickendam, waarvoor hij van 1596 tot 1614 pensionaris was geweest wilde zij de bouw van een soort liefdadigheidstehuis met eetzaal en ziekenboeg financieren.

Het stadsbestuur van Monnickendam vroeg echter een paar dagen bedenktijd om te kunnen beslissen.

Een pensionaris (of ordinaris gedeputeerde) had tot taak de plaatselijke belangen in de vergadering van de Staten van Holland te behartigen en het stadsbestuur in juridische kwesties, die daaruit mochten voortvloeien te adviseren. Hij moest burgemrn en vroedschappen schriftelijk rapport doen van zijn bevindingen en kon daarom elders b.v. in Den Haag zijn domicilie kiezen.

Ondanks zijn grote verdiensten voor Monnickendam was de begrafenis van Adriaan Tedingh van Berckhout zeer sober geweest, doordat hij als arminiaan (remonstrant) een vriend was geweest van Johan van Oldenbarnevelt, die nog geen jaar tevoren op 72 jarige leeftijd was veroordeeld enop het schavot ter dood werd gebracht door aanhangers van Prins Maurits.

Ook Monnickendam ontkwam niet aan de zuivering door Prins Maurits, want op 30 sept 1618 werden elf van de eenentwintig vroedschappen uit hun ambt ontslagen, omdat zij aan de remonstrantse zijde stonden.

De aangeboden vernieuwing van 't gasthuis of de beijert in 1628 werd door het stadsbestuur niet als de juiste keuze gezien. Tien dagen later kwamen ze terug op het voorstel van dhr Pieter van Berkhout "om in plaetse van 't oude gasthuys een Nieuw Armenweeshuys te timmeren en dat werd aengenomen, mits de burgemrn en vroetschappen een ordonnantie sullen beramen om soodanige kinderen aen te nemen als sij na den eijsch van de staet en van de tijt bevinden sullen te behoren"

Op 20 juli 1631 wordt in een notariële acte gesproken over 't Nieuwe Armenweeshuis, "dat eerstdaechs (binnenkort) op de Sarcken binnen dese stede geset is, waarin arme weesen sullen werden onderhouden".

Het Nieuwe of Armenweeshuis is maar 75 jaren in functie geweest, want op 30 april 1705 wordt "overleijt en overwogen op wat voet en wijze de beijde weeshuysen (het oude of burgerweeshuis stond en staat nog steeds op het Weezenland in Monnickendam) deses stadts tot één soude werden gebracht en de advijsen sijn eenparigh:"

"Eerstelijck, dat men veel vuer en light soude uijtwinnen, alsmede wanneer de moeder in het oude weeshuys met 50 gulden aen tractement wierd verhooght, wint niet alleen vijftich gulden nevens twee hemden en muijlen uit, maer ook de kost nogh, daer en boven dat met den anderen ruijm hondert vijftigh gulden ijder jaer soud uijtwinnen. Verders weet men dat twee huijshoudingen meer komen te kosten dan één, door dien de pot met spijs wat groter genomen in één huijshoudinge als anders beter wort verorbet. Het oude weeshuys is oock groot genoeg om de kinderen te kunnen laten logeren. Gekombineert sijnde door één regeringh van vaders en moeders kan meerder mesnagie (huishoudelijk werk) door minder personen werden behartigt (verricht).

Laetstelijck dat de teeckens van de groene en roode mouwen, die de kinderen dragen, behoren te blijven".

Op 14 febr 1706 wordt in de raadsvergadering meegedeeld "dat de kinderen uit 't Nieuwe Weeshuis zijn verplaatst en gevoeght bij de kinderen in 't Oude Weeshuys op 't Weeselant. Dien volgens staet 't Nieuwe Weeshuys leedigh en wort seer bouvalligh. De keuken heeft men selfs moeten laten afbreecken. Derhalve waren de hrn burgemrn van gedagten om 't selve huys soo als 't jegenwoordigh is (sonder eenige lasten van verpondingh 100e penn.) te vercoopen, mits 't selve niet sal mogen werden afgebroken. Geresolveert (besloten) om de burgemrn te qualificeeren omme 't voorsz. huys op die voet te vercoopen".

't Nieuwe of Armenweeshuis wordt niet verkocht.

Op 26 nov. 1708 wordt een nieuwe rector voor de Latijnse school beroepen. Het is Petrus van Driesen, preceptor (leraar) te Heemstede, een man met "lof en reputatie" en op 2 aug. 1712 blijkt dat hij in 't vroegere Nieuwe of Armenweeshuis woont. Hij blijft er ook wonen ondanks 'n aanbieding van een ander huis, dat door ds. Thomas Somer is verlaten. Het huis heeft volgens het thesauriersboek in mei 1709 ook 'n goede beurt gehad. De stadsnr-timmerman heeft er voor f 116,-- aan gewerkt, de mr metselaar voor f 175,-- het buitenwerk opgeknapt en de glazenmaker heeft de oude glazen verlood en gestopt voor f 125,--. Hij heeft het kunnen huren tot plm 1722, want toen vroeg de weduwe van Sliedrecht (Agnes Vijgh van Ubbergen) of zij in het huis mocht wonen. Hij bleef echter tot zijn levenseinde in Monnickendam wonen, want op 8 juni 1726 werd hij in de Grote kerk in een kerkgraf begraven.

Agnus Vijgh van Ubbergen was haast gedwongen de laatste jaren van haar leven door te brengen in de stad, waarvoor haar man zijn levenlang in functie was geweest. Op 28 maart 1720 was hij in Den Haag overleden. Deze heer van Sliedrecht, geboren als Joan Teding van Berkchout, was sinds 31 aug 1676 hoofdofficier of schout van Monnickendam, baljuw en dijkgraaf van Waterland, mitsgaders baljuw en schout van het dorp Catwoude en hoofdofficier of schout van Marken. Joan van Sliedrecht, zoals men hem meestal noemde, had zich in deze functie een nogal plezierig leventje in de hoofse kringen van Engeland veroorloofd en had daar ook Agnus ontmoet, die als verzorgster van de echtgenote van de Hollandse Stadhouder Willem III werkte, die sinds 1689 de Engelse Koning was geworden.

Sinds 1694 was Joan Tedingh van Berckhout met Agnus van Ubbergen gehuwd en bracht de meeste tijd in Londen (tot 1702) en later in Den Haag door. Zijn bestuurlijke functies had hij verwaarloosd en kreeg 't daardoor nogal eens aan de stok met verschillende instanties, vooral in Waterland. Het resultaat was dat hij veel schulden had toen hij stierf.

Om deze schulden te kunnen betalen verkocht Agnus o.a. op 5 mei 1722 al haar bezittingen in Monnickendam en dat waren er nogal wat.

'n Huis en erf op de Nieuwezijdsburgwal met een grote tuin erachter en terzijde een paardenstal, een koetshuis en verder timmerwerk, bepoting en beplanting. Idem nog 'n huis met erf op de hoek bij de vesting, strekkende dat perceel van de Koemarktstraat (ten zuiden) en het pad tegen de vesting (ten noorden). Nog een huis op de Nieuwezijdsburgwal op de hoek van de Koemarktstraat en een huisje in de Koemarktstraat, ingericht als een orangerie met alle de orangiebomen en andere soorten bomen bij dezelfde orangerie behorende, alsmede het tuingereedschap.

Voorts het goudleren behangsel in de benedenkamer met 'n tafel en buffet in dezelfde kamer en het behangsel in de bovenkamer, die de blauwekamer genoemd werd, alsmede het ledikant in dezelfde kamer en tot het behangsel behorende (opgezette?) zes hoenders en zes duiven.

Daarna vroeg de weduwe gebruik te mogen maken van de grootouderlijke schenking van haar echtgenoot aan de stad en te mogen wonen in het voormalige Nieuwe of Armenweeshuis. Ze heeft niet lang op de Zarcken gewoond, want op 17 nov. 1724 overleed ze zonder kinderen na te laten. (zie parenteel Tedingh van Berckhout)

De volgende bewoner van 't Nieuwe of Armenweeshuis was 'n predikant. Op 15 nov. 1722 gaf Petrus Nahuijs, 30 jaren oud en predikant tot Waarder (t.n.o. van Gouda) gevolg aan zijn beroeping naar Monnickendam.

Hij volgde Jacob Ferdinand van Davervelt op, die naar Utrecht was vertrokken.

In 1720 was ds. Nahuijs reeds weduwnaar geworden door 't overlijden van zijn eerste vrouw met wie hij slechts één jaar gehuwd was. Sara Catharina van Hoecke had hem vermogend achtergelaten, want zij stamde uit een rijke familie. Drie porceleine borden van Delfts aardewerk getuigen nog van hun bruiloft in 's Gravenhage. Mevrouw van Aken in Den Haag maakte mij hierop attent en zond mij 'n foto van een van de borden, die hieronder is afgebeeld.

Op 18 febr. 1722 hertrouwde hij te Delft met de acht jaren oudere Cornelia van Haringh.

Het gezin, met een zoon (Hendrik Jan ged. te Waarder op 9 jan. 1720) uit het eerste huwelijk, wordt voorlopig ondergebracht in het huurhuis van burgemr Pieter Landman op de Zarcken, toevallig het linkerdeel van de

huidige Ned. Herv. pastorie (verp. nr 593 in 1733, wijk 1 nr 28 in 1806, kad. nr A 611 in 1832 en huidig huisnr 6). Hij schrijft aan 't stadsbestuur, dat hij wel genegen is wat te vertimmeren aan 't huis, maar wil dan wel weten of hij de eerste zes komende jaren daar mag blijven wonen. Burgemeesters kunnen daarmee accoord gaan.

Het overlijden van de douairière van de heer van Sliedrecht brengt daarin verandering en Nahuijs geeft de burgemeesters op 3 dec. 1724 te kennen "welgenegen te sijn om in het huis alwaer Agnus van Ubbergen woonde (dus 't Armenweeshuis) te trekken.

Op 14 jan. 1725 krijgt hij toestemming, doordat het stadsbestuur de bestemming van het "stadshuis" veranderde in "woonhuis", mits hij de kosten der reparaties zoveel mogelijk zou menagieren (beperken).

Waarop Petrus Nahuijs heeft voorgeslagen, "terwijl de keuken after 't voorz. hujs wat kleijn is, seer garen groter wilde maken als burgemeesters de helft van de onkosten te haren kosten wilden nemen".

Op 22 april 1726 worden de burgemeesters wederom door de predikant benaderd. Hij vertelt, dat hij het huis naast het vroegere Armenweeshuis, waar de eerwaarde nu nog woont, had gekocht (bedoeld wordt het huidige huisnr 10) en vraagt, "dewijl desselfs keuken wat kleijn is, deze op sijn nieu gekogt erf seer garen 6 tot 7 voeten soude willen uijtsetten om de voorn. keuken groter te maken als de burgemrn de halve onkosten geliefden te dragen".

Op 19 april van dat jaar had hij namelijk het huis van Lubbert Jansz. Marsman gekocht op voorwaarde, dat de verkoper er mocht blijven wonen tot 1 mei 1727, doch dat zijn eerwaarde over 't erf zou kunnen beschikken.

Burgemeesters wilden wel 100 gulden toeleggen voor de keuken, maar wanneer de voorn. ds. Nahuijs van hier zou vertrekken of 't voorsz erf zou verkopen, dat dan de bedoelde keuken "altijt en voor altoos" op het voorsz erf zou moeten blijven staan, zonder dat hieruit enige kosten zouden mogen voortkomen.

Op 14 sept. 1726 komt zijn 2e vrouw, 42 jaren oud, te sterven en wordt in grafrij 25 nr 10 begraven. Ook zij schonk hem één zoon, Hubertus Gerardus, die op 21 okt. 1725 gedoopt werd.

Nauwelijks vier jaren nadat Petrus Nahuijs in Monnickendam was beroepen, maakt hij, 34 jaar oud, op 8 jan. 1727 bekend, "vermits sijn indispositie (ongeschiktheid) en pijnlijke quael, waarmede het God de Heere behaagt heeft sijn eerwaarde te bezoeken, sodanig dat die pligt tot sijn ampt nodig, niet in staat is deselve te kunnen waarnemen en uijt liefde tot den dienst en tot bevorderinge van de welstant deser gemeente genegen en gereet was op een genereuse (edelmoedige) wijze het volle staats- en stadts tractement sijnde een jaarsomme van f 800,- af te staan, mits seer gediensstig versoekende, dat sijn Ed. soude sijn en blijven in deselve karakter (waardigheid) als predikant in dese gemeente sijn levenlang. Alsmede ook besitten het selve hujs waarin sijn Ed. woont (het voormalige Armenweeshuis), alsook soude willen genieten het jaartractement van de Purmer sijnde f 40,-.

Versogt te dien eijnde aan haar Ed. Agtb. stadsregeerders "handopening" (verlof door de classis aan de kerkeraad) op het voorgemelte tractement te geven tot het beroep van een ordinaire (gewone) herder en leraar, neffens haar lieden. Mocht het de Heere behagen een van beijde leraren door de doot ofte met een beroeping te verplaatsen en sijn Ed. dan in staat mogte sijn om wederom sijn dienst volkomenlijk te kunnen waarnemen, dat als dan nog te genieten van het volle tractement gelijk tot nog toe genoten.

Door burgemeestern hierover wesende gedelibereert is geresolveert (besloten) het voorsz versoeck te consenteren (in te willigen)."

De aankoop van nieuwe huizen gaat echter door!

Op 2 febr. 1728 koopt sijne eerwaarde twee huizen met de erven recht tegenover het voormalig Armenweeshuis (later huisnr 8) en het door hem gekochte huis ernaast (op 't huidige nr 10).

Het is de plaats waar burgemeester J. Versteeg in de twintiger jaren zijn villa genaamd Duinkerken bouwde, huisnr 27. Het pand staat er nog steeds.

De twee huizen, waartussen een smalle steeg, zijn op de kaart van Fred. de Wit goed te zien.

In 1688 hadden ze verp.nr 813 (links) en nr 812 "de Munt" (rechts). In 1733 kregen ze één verp. nr 603, 'n bewijs dat Petrus Nahuijs er één groot pand van maakte.

In het boekje "Monnickendam in de 20e eeuw" (verleden en heden in beeld) uitgegeven door de Ver. Oud. M'dam krijgt u op pag. 6 een goed beeld van de toenmalige situatie.

Aan de rechter- (of oost-) zijde de hervormde pastorie, begroeid met klimop en aangebouwde studeerkamer (huisnr 6), links daarvan het Nieuwe of Armenweeshuis (huisnr 8) en huisnr 10 is dan al afgebroken.

De muur tegenover de laatste twee huisnummers geeft de plaats aan van de twee door ds. Nahuijs aangekochte en tot een groot pand verbouwde huizen. Even vòòr 1815 werd het afgebroken en moest er volgens de voorschriften een stevige muur voor gebouwd worden. Voor de afbraak had het huis in 1806 nog wijk 1 nr 22 gekregen.

Johanna Louisa Couck, de derde vrouw, waarmee Petrus Nahuijs op 10 aug. 1728 te Amsterdam in 't huwelijk

trad, heeft het nieuwe huis niet klaargezien. Ze overleed reeds 10 weken later en werd op 21 okt 1728 te Amsterdam begraven.

Als Petrus Nahuijs op 29 okt. 1729 te Monnickendam opnieuw in ondertrouw gaat vraagt het stadsbestuur zich af of hij zijn nieuw aangekochte huis binnenkort zal betrekken en het vroegere Armenweeshuis van de stad dan niet meer nodig heeft.

Einde 1728 heeft ds. Nahuijs namelijk verteld tegen mei 1729 het stadshuis te verlaten en zijn intrek te nemen in het ertegenover gelegen nieuw gebouwde huis. Nieuw gebouwd of aangepast, de steeg tussen beide huizen op de kaart van Fred. de Wit in 1660 is op de kaart van Tirion in 1746 niet meer te zien.

(Hieronder een vergroting van de Zarcken uit de kaart van Tirion)

"De secretaris Pranger hadde de heer Nahuijs op 5 nov. 1729 nogmaals afgevraagd of sijne eerwaarde van intentie was in 't huis (waarin deselve jegenwoordigh nog woonde) te blijven, danwel of hij het soude quitteren (verlaten). De vern. heer hadde daarop geantwoort, dat hij van mening was tegen aanstaande mej (1730) uijt 't voorsz hujs te gaan en oversulks het dan te laten ter dispositie (beschikking) van de heren burgemeesters."

Op 15 nov. 1729 trouwde Petrus Nahuijs te Haarlem met zijn vierde vrouw. Geertruida Blaauwkamer was geboren en gedoopt in Delft op 19 mei 1701.

Op 7 maart 1733 besluit het stadsbestuur een nieuwe Latijnse rector te beroepen op een jaarlijks tractement van twee tot drie honderd gulden, alsmede een vrije woning in 't vroegere weeshuis op de Zarcken aan te bieden, dat nu door ds Nahuijs werkelijk is verlaten.

Jean Jousbert komt op 1 mei 1733 in dienst en verdient

f 250,-- per jaar. Hij heeft 't gauw gezien, want op 1 mei 1736 krijgt hij naast zijn laatste kwartaal salaris een douceur van de stadsregering van f 600,-- uitgekeerd.

Hij had te kennen gegeven, dat hij te weinig discipelen had en met 't tractement van zijn rectorship en emolumenten (bijverdiensten) niet zoveel kon verdienen, dat hij in staat was om zijn huishouding te maintaineren (in stand te houden). Hij wilde zijn rectorship wel afstaan en naar Amsterdam vertrekken als men hem een douceur wilde geven.

Het stadsbestuur wist dus zijn vertrek op waarde te schatten.

Het stadshuis (voorheen Armenweeshuis) komt hierdoor weer leeg te staan. De burgemeesters moesten maar eens vooraf zeggen "wat daar nu mee te doen", want wanneer het aan de stad blijft zullen daar veel onkosten aan gedaan moeten worden, terwijl het zeer verouderd is.

Na voorgaande deliberatie is goedgevonden om burgemeesters te machtigen 't huis aan de meest biedende te verkopen.

Op 14 juni 1736 wordt het dan ook definitief door burgemeesteren verkocht aan Pieter Sijmonsz Molenaar, koopman en verdwijnt zodoende in de privé sector.

Het dubbele huis aan de overkant.

(in 1688 verp.nrs 812 en 813, in 1733 verp.nr 603, in 1806 wijk I nr 22 en even voor 1815 afgebroken)

Het nieuwe huis dat ds. Nahuijs in mei 1730 met zijn pas getrouwde Geertruida Blaauwkamer betrok was groot en groter de tuin die zich helemaal over de volle breedte uitstreckte tot de vesting. Voor een tuinier als hij was, moet 't een lieve lust geweest zijn.

Er was echter nog meer grond in de buurt. Ten zuiden van het huis waar hij nu woonde lag het lege perceel van een huis (verp.nr 814 in 1688), dat in 1693 werd afgebroken.

Het lag tussen zijn nieuwe woning en het stadspredikantenhuis, waar ds. Daniël van der Wal was ondergebracht.

Op 14 juni 1693 bespraken de burgemeesters met de vroedschap het probleem dat de vele huizen, die door belastingschuldige

burgers waren verlaten niet meer door de stad konden worden onderhouden.

In ruil voor kwijtschelding van de schuld, die ze niet konden betalen, hadden zij hun huis aan de stad overdragen en stond het leeg omdat er geen andere kopers of huurders werden gevonden.

Met het bovengenoemde huis op de Zarken (verp.nr 814), nagelaten door de weduwe Doeden Doedesz, was het zo erg gesteld, dat het niet meer bewoonbaar was en "daer kwam nogh bij dat 't selve door quaetaerdige menschen van tijt tot tijt wert gesloopt ende leegh gehaelt en of 't niet ten dienste van de stadt soude zijn deselve tot afbraek behoorde te werden vercocht ende een bequame muer of schuttinge voor deselve gemaect wert gelijck albereijts aen een ander hujs op de Sarcken was gedaen ende nae deliberatie werden burgemeesters gequalificeert omme soodanige huijsen tot afbraek te vercoopen".

Het erf verviel dan aan de stad en daar het predikantenhuis stadseigendom was werd het aan dit perceel toegevoegd (in 1733 verp. nr 604).

Eind januari 1739 overleed plotseling de eerwaarde Godtsalige en seergeleerde heer Daniël van der Wal, oudste

predikant in deze gemeente en werd op 4 febr. 1739 op 't choor van de Grote Kerk in grafrij 1 nr 5 begraven. In de kerkeradsvergadering van 1 febr. 1739, toen over de beroeping van een nieuwe predikant werd gesproken, verklaarde Petrus Nahuijs gerechtigd te zijn de gestorven collega op te volgen uit kracht van zekere kerkelijke acte d.d. 5 jan 1727. Nadat deze acte aan haar Ed. Gr. Agtb. woordelijk was voorgelezen om te zien of deze overeenkwam met de resolutie door de kerkeraad genomen, besloot men de zaak te brengen "in de schoot" van de heren burgemeesteren.

Na 12 jaren geen dienst gedaan te hebben als predikant wilde Petrus Nahuijs 't opnieuw proberen.

Op 28 febr. 1739 werd met "eenparigheid" van stemmen in de raadsvergadering besloten dat hij zou "succederen" (opvolgen) als oudste predikant in deze gemeente op 't volle staats- en stadstractement, doch bij ongeschiktheid of wanneer de krachten het niet toelieten zijn predikbeurten waar te nemen en derhalve een proponent ter assistentie nodig had, mocht hij niet zelf, maar moest deze hulp met voorkennis en goedkeuring van de magistraat en kerkeraad worden aangesteld en dan wel op kosten van zijn eerwaarde.

Tevens komt 't huis ter sprake, waar de overleden predikant Daniël van der Wal gewoond heeft en dat nu leeg is komen te staan.

Dit stadspredikantenhuis (de rechterhelft van het latere Waterlands- of Gemenelandshuis, 't huidige huisnr 23) "vermits hetselve niet te onderhouden is sonder veel jaarlijkse reparatiën" vraagt men zich af "oft 't niet dienstig soude sijn en het menaqueste (het spaarzaamst) voor de stad om het gemelde huijs 't sijn uijtterhandt of in publicque veijlinge te verkopen. Burgemeesteren worden gequalificeerd om met 't voorn. huijs te doen wat sijn vermenen te behoren".

Op 11 april 1739 bleek ook 't stadspredikantenhuis, waarin ds. Daniël van der Wal was komen te overlijden verkocht te zijn aan ds. Petrus Nahuijs voor de prijs van f 600,-- mits de koper alle kosten zou betalen.

Daarom verkocht ds. Nahuijs op 22 mei d.o.v. het huis aan de overkant op de Zarcken (verp.nr 591 in 1733, het huidige huisnr 10) aan Arie van Manen, op voorwaarde dat de verkoper "de vrijheijt soude behouden om de aspergebedden leggende op 't agtererf van 't voormelde huijs nog drie á vier jaren na dato deses te mogen steken of te gebruiken na sijn welgevallen, sonder dat de koper deselve in dien tijt sal mogen gebruikken".

Het stadspredikantenhuis.

(In 1688 verp.nr 815, in 1733 verp.nr 604 incl. 't lege erf van verp.nr. 814 in 1688, in 1806 wijk I nr 23, in 1832 kad.nr A 6 en de rechterhelft van 't huidig huisnr 23)

Op 3 april 1739 (ORA 3577) werd door schepenen de transportacte opgemaakt voor een huis en erf met een schuur erachter (verp.nr 604) en nog 'n erf ernaast aan de noordzijde tot aan 't huis van de koper (verp.nr 603) toe en 't erf achter 't voorsz. huis en erf strekkende tot aan de stadsvesten:

verkopers: alle regerende burgemeesters van de stad, Nicolaas Teengs, Albert Drebbel, mr. Willem Houtingh en Pieter Baen.

koper: 'hr ds. Petrus Nahuijs. bedienaar des Goddel. woords alhier.

belend ten noorden de heer koper.

ten zuiden Pieter Jansz Noij.

Waarvoor het aangekochte huis zal worden gebruikt is niet bekend. Er wordt geen verponding voor betaald omdat het doorgaat voor pastorie.

Voor Petrus Nahuijs was dit zeker niet bezwaarlijk omdat hij met de aankoop van dit huis zijn tuin alleen al aanzienlijk had vergroot.

Het begint allemaal veel te lijken op de wooncomplexen:

A. van de fam. Bruijn achter het huis "de Bruinvis" op 't Noordeinde in 1735 (zie jaarversl. O.M. 1985 pag 74)

b. van de fam. Sligher in de Kerkstraat in 1880 (zie jaar versl. O.M. 1986 pag. 61)

c. van Tijmon Kater op de Nw. Zijdsburgwal in 1833 (zie jaarversl. O.M. 1988 pag 70)

Op 9 juni 1742 bespreekt de stadsregering een ontvangen memorandum van ds. Petrus Nahuijs:

"Door 't prediken zeer verhit en bezweet geraakt moet hij in de namiddag onmiddellijk catechiseren om de kerk constant ingebruik te houden en hij bekent dat dit uit ervaring zeer nadelig en schadelijk voor 't zwak gestel van zijn lichaam en voor zijn gezondheid is. Daarenboven wordt hij zo nu en dan met pijnlijke kwalen en toevallen geplaagd, die hem niet in staat stellen om de predikbeurten onafgebroken naar behoren te vervullen".

Verder schrijft hij: "Zo heb ik een en ander rijpelijk en in de vreeze des Heren overwogen en het van mij kunnen

krijgen (mij tevreden stellen) uit liefde en tot welstand van deze gemeente om tot het beroepen van 'n derde predikant (met uw goedkeuring) en op een edelmoedige manier afstand te doen van het gehele staats- en stadstractement van f 800,-- mits verzoekende:

- a. dat ik zal blijven in de waardigheid als oudste predikant.
- b. een stem te hebben in de kerkeraad en in de classicale vergadering te Edam.
- c. mijn leven lang alhier genieten het tractement van de Purmer ad f 40,-- en hetgeen voor de pastorie wordt toegelegd ad fl 70,-- per jaar.
- d. dat de derde predikant gehouden zal zijn het prediken steeds waar te nemen alsof er slechts twee predikanten waren.

De andere delen, zoals het catechiseren, het onderwijzen, het aannemen van lidmaten, het doen van huisbezoeken zowel in de stad als in de Purmer, het bedienen van de H. Sacramenten, 't bezoeken van de zieken en wat meer tot het ambt behoort door mij waargenomen dient te worden met hetzelfde recht nu al 20 jaren lang in deze gemeente met veel genoeg gedaan.

Waarop na voorgaande bespreking het stadsbestuur met dit verzoek accoord kan gaan.

Het lijkt allemaal op 'n langetermijnplan als je Petrus Nahuijs aan 't werk ziet. Op 15 maart 1743 koopt hij het huis ten zuiden van het predikantenhuis voor f 330,-- van Pieter Jansz Noij en legt zonder het te weten de basis voor het Waterlandshuis.

De voorgevel van dit huis (verp.nr 605 in 1733) is de helft minder breed dan het predikantenhuis (verp.nr 604).

De verkoper en/of diens vrouw mogen nog 6 jaren "voor niet" in het huis wonen, maar 't erf komt geheel ter beschikking van Petrus Nahuijs en daarmee kan hij wederom zijn tuin verbreden.

Ten zuiden van bovengenoemd huis stond 't huis van de broer van Pieter Jansz Noij genaamd Barteld (tegenwoordig huis nr 21, vroeger het huis van gemeentesecretaris Hendrik ter Cock benoemd 1 okt. 1915. Tevens ambt v.d. Burg. Stand te M'dam, in 1733 verp.nr 606).

Op 31 juli 1743 kocht Petrus Nahuijs ook dit huis en vroeg Pieter Noij en zijn vrouw op te schuiven en te verhuizen naar dit huis, toen zijn oudste zoon mr Hendrik Jan Nahuijs op 25 april 1744 met Eva Teengs trouwde, de dochter van Nicolaas Teengs, op dat ogenblik regerend burgemeester van de stad.

Hendrik Jan en zijn vrouw gingen in het dubbele huis (het latere Waterlandshuis) wonen en daarmee werd de combinatie van deze twee huizen een feit.

Maar eerst de geschiedenis van de stichting van 't Stadspredikantenhuis.

Volgens het jaartal op het fronton werd het huis in 1619 gebouwd. In 1908 werd echter de gevel van het oude gebouw wegens bouwvalligheid gesloopt en werd een nieuwe met gebruikmaking van de oude versierselen in dezelfde stijl opgetrokken, terwijl het huis dat afkomstig was van Pieter Noij voorzien werd van een trapgevel.

Bij toeval vond ik een schrijven van burgemeesters en regeerders van de stad Monnickendam van begin 1619 aan de heren van Staten van Holland en West Friesland, waarin zij werden genformeerd, dat de Geref. gemeente door Godszegen wel over de 700 personen groot was en de dienst door haar predikant Samuel Bartholdi reeds meer van 21 jaren alléén werd onderhouden, ondanks zijn ouderdom en verder zwakke lichaam. Daarnaast werd hem om advies gevraagd in alle kerkelijke aangelegenheden betr. het noorderkwartier alsook provinciaal en was ook betrokken bij de Nationale Synode te Dordrecht.

Om zijn lieve gemeente van predikbeurten en geestelijke spijzen naar behoren te voorzien alsmede armen, zieken en twijfelachtigen te bezoeken, te troosten en te sterken, zoals vereist voor het aanzien van de kerkelijke gemeente, wordt dit alles voor hem zo zwaar, dat hij dit niet langer alleen kan verzorgen.

Vooraf omdat zich binnen deze stad veel mennonisten ophouden is het hoogst noodzakelijk dat een voortdurende en vlijtige waakzaamheid en zorg over haar gemeente geboden is.

Om deze reden was het al eerder nodig, dat de gemeente van twee predikanten werd voorzien, zoals de gemeenten van gelijke steden dit reeds hebben.

Om geen onrust in deze stad te verwekken werd het echter niet geraden geacht vanwege de droevige kerkelijke en politieke onenigheden hierom te vragen (bedoeld wordt de strijd tussen Arminianen en Gomaristen over de voorbeschikking). "Eerstgenoemden geloofden daar niet in en waren volgelingen van de zwitserse hoogleraar Beza. Laatstgenoemden waren volgelingen van Calvijn en tegen de vrede met Spanje).

In bovengenoemd schrijven verzocht het stadsbestuur de Ed. Gr. Mogenden nu vergunning om een tweede predikant voor haar gemeente te mogen beroepen, die door de Ed. Gr. Mog. bezoldigd zou moeten worden met f 700,-- per jaar, zoals de predikanten van gelijke en naburige steden.

Op 1 maart 1619 komen de Staten van Holland en West Friesland met het verzoek op korte termijn te onderzoeken met wat voor middelen de kerkdienaren in het noorderkwartier en ook binnen de stad Monnickendam worden betaald om dit te rapporteren aan deze vergadering ten einde het verzoek naar behoren

te kunnen afhandelen.

Op 20 nov.1619 wordt geantwoord, dat men heeft begrepen dat Samuel Bartholdi als kerkdienaer zijn gage ten volle zal blijven ontvangen en gaan accoord dat de verzoekers een tweede kerkdienaer beroepen, die van 's Gemenelandswege zal worden gesubsidieerd (gedurende het leven van voorn. Samuel Bartholdi en langer niet) met f 400.-- per jaar en 't zelve met gemenelands middelen (dus uit belastingopbrengsten) zal worden betaald.

Een en ander geeft nog geen antwoord waarom het stadspredikantenhuis dan juist in 1619 moest worden gebouwd, maar wel een indicatie hoe groot het aantal inwoners van Monnickendam in werkelijkheid was als de Ger. kerk 700 lidmaten had.

In de summiere staat van dr van Dillen wordt namelijk voor 1622 een aantal van 3990 inwoners (excl. Catwoude) opgegeven. Dit getal werd door de heer A.M. van der Woude in "Het Noorderkwartier" overgenomen (drie delen bevolkingsstatistiek uitgegeven in 1972 door H. Veenman & Zn te Wageningen). Het aantal lidmaten in dat jaar zou dus op plm 17 % gelegen hebben.

De vergelijking met de 2000 inwoners in 1744, waarvan (na zuivering in 1718) het aantal lidmaten 814 blijkt te zijn en dus plm 40 %. Dit vormt wel een schril contrast met de opgave van 1622.

Ik heb de indruk dat dr. van Dillen de cijfers van de gehouden volkstelling in 1622 sterk heeft overdreven of de fout heeft gemaakt de werkers aan de drooglegging van de Purmer (1618 - 1622) hierin mee te nemen zonder dit te vermelden.

Maar dit terzijde. De notulen van de Kerkeraad te Monnickendam gaven ons wat meer informatie over de bouw van het stadspredikantenhuis.

Vrijdag 15 febr. 1619.

Samuel Bartholdi thuisgekomen ter gelegenheid van zijn vaders dood en begrafenis uit de Nationale Synode te Dordrecht heeft de Kerkeraad van Monnickendam op de hoogte gebracht van het beroep, dat die van Rotterdam op hem hadden gedaan en er zeer nadrukkelijk op hadden aangedrongen het aan te nemen.

Daarom heeft de Kerkeraad vergaderd en heeft hem ernstig en uit naam van de gantse gemeente verzocht en vriendelijk gebeden of hij de beroeping van Rotterdam wilde afslaan en er niet naar luisteren, maar besluiten en beloven hier bij de gemeente te blijven, want er heerste al grote droefheid in de stad en de gehele gemeente door het gerucht van het beroep.

Als er iets zou zijn dat hij wenste dan wilden zij hem zo veel als mogelijk was in alles terwille zijn.

Samuel Bartholdi verklaarde zijn liefde en affectie tot de gemeente van Monnickendam al vòòr deze op vele manieren bewezen te hebben o.a. door de zware dienst en menigvuldige moeiten, die hij alléén zoveel jaren geduldig heeft gedragen zonder in die hachelijke tijden de gemeente door de beroeping van een tweede predikant in moeilijkheden te brengen en moest zichzelf ook tevreden stellen met een onbekwame woning en een klein stipendium, minder dan zijns gelijke in naburige steden, ook minder dan hem wel bij besluit van de Kerkeraad en de gehele Vroedschap was toegezegd.

Desondanks was hij niet degene, die de gemeente van Monnickendam lichtvaardig zou verlaten of naar andere beroepen luisteren, omdat hij zoveel liefde tot zijn persoon en de dienst ondervond.

Ze wisten zelf de wensen wel waarop hij geduldig gewacht had of er enigszins verbetering in gebracht zou worden. Anderszins konden ze wel begrijpen, dat hij zulke goede gelegenheden, die hem nu aangeboden werden, niet zomaar in de wind zou slaan.

Zondag 17 febr. 1619.

Samuel Bartholdi vertelde de broeders van de Kerkeraad, dat gisteren de vier burgemeesters van de stad bij hem kwamen op last van de vroedschap en hem vriendelijk hadden verzocht of hij bij de stad en gemeente wilde blijven en die van Rotterdam afslaan, omdat de gantse burgerij en de gemeente zeer tot zijn persoon en dienst genegen waren en daarover hoogst tevreden, hetwelk ook de gehele vroedschap verklaard had, hem aanbiedende een nieuw huis te willen timmeren tot zijn tevredenheid en ook zijn stipendium te verbeteren en een tweede predikant benevens hem te beroepen, die hij zo begeerde.

Waarop hij verklaard en beloofd heeft door de gebleken affectie van vele lidmaten en nu ook van de vroedschap en de kerkeraad tot zijn persoon en dienst, dat hij besloten had het beroep van Rotterdam af te slaan en hier te blijven.

't Welk met blijdschap werd begroet.

Des anderen daags vertrok hij weer naar Dordrecht.

Toen Samuel Bartholdi op 7 april 1619 (dus 7 weken later) uit Dordrecht thuis kwam waren in de vergadering van de kerkeraad een predikant en enige gedeputeerden uit Rotterdam verschenen, die hen niet alleen ´n wettelijk beroep overhandigden, maar ook brieven van de magistraat van Rotterdam, van de Nationale Synode te Dordrecht en zelfs van zijn prinselijke excellentie, alle daartoe dienende om de kerkeraad te bewegen, dat zij Samuel Bartholdi moesten loslaten en hem de gemeente van Rotterdam laten volgen, welk beroep door de predikant Nienroijde nog met vele redenen verstrekt werd.

De kerkeraad antwoordde, dat Samuel Bartholdi verklaard had, dat hij het beroep volgens zijn voorgaande belofte had afgeslagen en nog afsloeg wat zijn persoon aanging.

Die van Rotterdam hiermee niet tevreden, hebben haar beroep op het oordeel van de classis van Edam gericht en verklaarden, dat zij dit goddelijk en wettelijk beleid niet konden laten steken zonder het uiterste te proberen.

Samuel Bartholdi bleef in Monnickendam.

Op 2 juni 1619 blijkt de Nationale Synode te Dordrecht beëindigd te zijn. Toen Samuel Bartholdi thuis kwam en zijn dienst weer begon werd hij door de broeders van de kerkeraad ingelicht, dat die van Rotterdam toch weer bij de magistraat en de kerkeraad geprobeerd hadden om Samuel voor de tijd van twee maanden te mogen lenen. ´t Welk volstrekt werd afgeslagen.

Ds. Samuel Bartholdi's vrouw werd op 23 maart 1634 begraven en hijzelf op 18 okt. 1640 in een eigen graf op ´t choor van de Grote Kerk rij 1 nrs 4 en 5. Hij moet voor de stad Monnickendam een van de belangrijkste predikanten zijn geweest en had gezien de belangstelling in Rotterdam ook landelijke bekendheid en faam.

Het grafschrift op zijn zerk luidt:

"Het leven is eene wake, tijdivers op den weleerw. en zeer geleerde heer Samuel Bartholdus.

Overleden: Samuel Bartholdus is heengegaan om in de hemel te leven.

Hoe oud: Hij is dood; maar hij was bij zijn leven steeds een fakkel voor de zijnen.

Zijn bezigheid: Hij heeft naar zijn vermogen zijn best gedaan en met het woord de schapen, die hij hoede, verzadigd."

Opnieuw moesten de burgemeesters en regeerders van de stad Monnickendam zich tot de Staten van Holland en West Friesland wenden om subsidie voor een tweede predikant te vragen:

"Sedert het jaar 1619 (nu 22 jaren geleden) blijkt de gemeente door de zegen des Heeren noch veel meer is aangewassen, derhalve valt de kerkedienst met al ´t gene dat daer aencleeft, noch veel swaerder".

Naar het oordeel van de kerkelijke vergadering moet nu Johannes Bruno, tot nu toe tweede predikant geweest naast Samuel Bartholdi, van een voorganger worden voorzien, omdat er gedurende de afgelopen 22 jaren voortdurend twee predikanten zijn geweest.

"Voor de stadt Monnickendam, wesende een neeringhloose stadt met gene off weijnich kerckelijcke goederen, is ´t al moeilijck uijt hare middelen één van de beijde predikanten te onderhouden, daarbij comt dat ´t sedert de voorsz. jare 1619 alle behoeften so sijn verduurt (duurder geworden) en de lasten so verswaert, dat het niet mogelijk is dat een kerckdienaer met sijn huijsgezin op f 400,-- ´s jaers can leven. Ter saecke van ´t welck de tweede predikanten van naburige steden door u met f 600,-- ´t jaers worden getracteert".

"Het veranderen van de wet" in strijd met de privilegiën door Maurits in 1619 had dus wel gevolgen gehad voor de stad.

Op 3 dec. 1641 komt bericht binnen van de Staten van Holland, dat zij accoord gaan met ´t beroepen van een tweede predikant en daarvoor jaarlijks ´n bedrag van f 600,-- zullen betalen.

Wie na ´t overlijden van Samuel Bartholdi in het predikantenhuis ging wonen, weten wij niet. Ds. Johannes Bruno woonde op 30 april 1639 in ´n stadshuis in de Kerkstraat (verp.nr 666, het huidige huisnr 8). Hij werd in 1634 veldprediker en is niet in Monnickendam begraven.

Wel werd op 14 dec 1639 een ds. Jacobus Jszn Bruno predikant te Rarep (Ransdorp) te Monnickendam begraven, die met Annetje, ´n dochter van ds. Samuel Bartholdi, gehuwd geweest was.

De elkander direkt opvolgende predikanten na Samuel Bartholdi (zie 1e kolom) zullen wel in het predikantenhuis gewoond hebben, omdat we dit van de ds. A. van Schaick en D. v.d. Wal zeker weten.

De opvolgers van ds. Joh. Bruno (in de 2e kolom) kregen een stadshuis elders in de stad aangeboden:

1e kolom	van	tot	
Samuel Bartholdi	1599 - 1640	overleden	
dr H. Langelius	1641 - 1642		
G. Jzn v. Assendelft	1643 - 1651		
L. Homma		1652 - 1654	
A. Deventer	1654 - 1682	(woonde toch op Kerkstr	nr.8)
A. van Schaick	1683 - 1714		
D. van der Wall	1715 - 1739		

Het predikantenhuis werd in 1739 gekocht door P. Nahuijs.

2e kolom		
J. Bruno	1621 - 1642	overleden
J. Landman	1642 - 1675	overleden
I. Balk	1675 - 1684	overleden
L. Segers	1685 - 1691	
F. Oosterland	1692 - 1695	
E. v.d. Horst	1695 - 1698	
M. Grommé	1698 - 1711	
Th. Somer	1712 - 1713	overleden
J.F. v. Daverveld	1714 - 1722	
P. Nahuijs	1723 - 1766	overleden

Na 't overlijden van ds. Daniël van der Wall en de aankoop op 3 april 1739 door Petrus Nahuijs raakt het stadspredikantenhuis zijn bestemming kwijt. Samen met het belendende huis ten zuiden ervan komt 't in 1744 ter beschikking van de oudste zoon Hendrik Jan Nahuijs, die dat jaar trouwde met Eva Teengs.

Vreemd blijft echter, dat dit huis ondanks dat niet meer als pastorie gebruikt werd en door anderen bewoond werd, toch onbelast bleef voor de verponding.

Mr Hendrik Jan Nahuijs, 26 jaren oud, wordt op 12 maart 1746 als derde secretaris aangesteld gedurende de indispositie van mr Willem van Sanen, burgemeester en raad van de stad en moet ook de dagvaart van deze ordinaris gedeputeerde naar Den Haag waarnemen (zie functie omschrijving van pensionaris eerder in dit artikel) bij de Staten van Holland.

Hij wordt aangesteld zonder salaris of emolumenten (verdiens ten boven de vaste aan het ambt verbonden beloning). Alleen bij het overlijden van een van de twee tegenwoordige secretarissen zal hij op diens plaats worden aangesteld tegen een betaling van een aflegsom van f 350,- en zal dan het volle tractement en emolumenten genieten.

Op 14 mei 1748 vraagt Hendrik Jan "of hem iemand mogte worden toegevoegt om hem altemets eens te vervangen".

De vergaderingen buiten de stad namen hem dusdanig in beslag, dat hij zijn zaken hier niet kon waarnemen.

Na rondvraag aan de leden van de vroedschap of iemand daartoe genegen was, verklaarde zijn broer mr Hubert Gerard Nahuijs, raad en vroedschap van de stad, zich bereid.

In Den Haag krijgt Hendrik Jan te maken met de pachtersoproeren in Haarlem, Leiden en Amsterdam in 1749. De heffing van talrijke indirecte belastingen (impost) werd door de overheid aan particulieren verpacht, die er wel voor zorgden meer te innen dan de door hen voorgeschoten pacht, ja soms zelfs met afpersing gepaard gaande.

Omdat 't hier om de eerste levensbehoeften ging, zoals meel, vlees, boter en turf kwam het tot volksopstanden.

De kantoren en woningen van de pachters werden geplunderd en vernield en de Prins van Oranje moet er zelf in de Staten aan te pas komen om de afschaffing van de verpachtingen te bepleiten.

Gevolg was het introduceren van nieuwe middelen om deze belastingen toch te innen.

Op 27 nov. 1756 meldt mr Hendrik Jan dat hij als ords gedeputeerde, "op verre na "niet uitkomt met zijn daggelden van

f 4,- en dat de gedeputeerden van andere steden ook extra "voor haare reijdsdagen heen en weder na den Haegh

wierde betaalt". Hij mag in 't vervolg declareren zoals mr. Willem van Sanen dit deed volgens de resolutie van 26 aug. 1732.

In Den Haag hadden de gedeputeerden voor rekening van de vijf steden van het noorderkwartier (Hoorn, Edam, Monnickendam, Medemblik en Purmerend) een logement gekocht aan de Hofcingel (vijver) in Den Haag. Op 24 juni 1747 moest dit echter t.b.v. sijne doorluchtige Hoogheijd den Heere Prince van Orange en Nassau etc. etc. worden verkocht aan het land.

Op de 13e en 16e mei 1748 werden twee huizen naast elkander op de Kneuterdijk aangekocht "ten koste van het land" (Hoorn voor 2/6 parten en de andere steden ieder voor 1/6 part). Derhalve werd op 1 oktober 1749 een reglement van 22 artikelen opgesteld voor 't gebruik van 't logement en de kamers "so voor den Casteleijn, de Stadtsbodens en de domesticquen (de knechts van de heren) en de heren gedeputeerden zelf.

Nu konden de gebroeders Nahuijs regelmatig gezamenlijk naar Den Haag en bepaalde problemen en vooral wensen van de familie bespreekbaar maken.

Bijvoorbeeld het verzoek van 30 aug. 1749 van Jan Teerhuijs, hoofdofficier van de stad Monnickendam, mitsgaders baljuw en dijkgraaf van Waterland en Marken, schout van Catwoude, dijkgraaf van de Buiksloter-, Broeker- en Bellemermeren alsmede pluijmgraaf (oppertoezichthouder over de watervogels) over Waterland, Catwoude en Marken: "Omdat hij met gedurige siektens swakheden en ongemakken worstelde, wat hij niet in staat sonder substituijt of stedehouder (plaatsvervanger) zijn ampten voor soveel etendue (verscheidenheid) en vooral in een tijd als nu met soveel arbeijd na behoren waar te nemen.

Daarom keert hij sig in een request met alle ootmoedigheid tot sijne doorluchtige Hoogheijd, smekende sijne Hoogheijd zijn zoon Pieter Teerhuijs, oud schepen tot stedehouder aan te stellen of tot die aanstelling te kwalifiseren. (zie het familieoverzicht Teerhuijs hiernaast).

Het voorstel om het request aan zijn doorluchtige Hoogheijd in persoon te overhandigen en verder zijn Hoogheijd de verstrekte consideratie (overweging) van mondeling advies te voorzien ten meeste nutte van deze stad en Waterland, wordt door de heren Hubert Gerard (raad en vroedschap) en Hendrik Jan Nahuijs (secrts en ords gedeputeerde) graag geaccepteerd om uit te voeren.

Als u echter de geschiedenis over de onenigheid tussen mr Hubert Gerard Nahuijs en mr Arent van Sanen in het jaar 1766 in 't jaarverslag O.M. van 1990 (pag 22 t/m 48) heeft gelezen, dan zult u 't met mij eens zijn dat de heren Nahuijs geen enkel belang hadden, dat de zoon Pieter Teerhuijs benoemd werd tot plaatsvervanger en derhalve mogelijk opvolger werd van zijn vader.

Reeds lang aasde mr Hendrik Jan Nahuijs op de funktie van baljuw van Waterland, hij zou anders de onbetaalde 3e secretarisbaan niet zo lang hebben vervuld wetende dat de laatste drie baljuws alle uit 't secretarisambt waren voortgekomen. Zijn jongere broer, de intelligentste van de twee, Hubert Gerard, was reeds in 1747 in de vroedschap gekozen en buiten de vele functies die hij had, verlangde hij ernaar "ontvanger van de gemenelandsmiddelen" te worden en met die twee funkties zouden de twee broers alle belangrijke ambten die er in Waterland te vervullen waren, binnen de familiekring gehaald hebben.

Dat ze met het advies aan de Prins, om de stedehoudersfunctie aan de zoon te onthouden, de oude baljuw in een onhoudbare situatie brachten, heeft misschien ook door hun hoofd gespeeld.

Het verzoek van de 67 jaar oude Jan Teerhuijs wordt afgewezen "gezien de kleijnheid van de stadt ende de goede rust en bereijdwillegheijdt der ingezetenen in het dragen haarer lasten".

Daarenboven wordt aangehaald, dat hij in de periode van 2 febr. 1738 tot 30 aug. 1749 bijna altijd persoonlijk in de schepenbank op rechtsdagen aanwezig is geweest, in welk verloop van ruim elf jaren deze officier niet meer dan 12 gewone als buitengewone rechtsdagen absent is geweest.

De funktie baljuw of hoofdofficier.

Op 't platteland funktioneerde de baljuw in de middeleeuwen als de plaatsvervanger van de graaf. Wat de baljuws waren in de gouwen, dat waren in de steden en dorpen de schouten of hoofdofficieren.

Waterland, aan het gezag van de hollandse graven onderworpen, later aan de stadhouder, vormde zo'n baljuwschap. Baljuw en schout werden destijds door de graaf, waaraan vele landsheerlijke rechten

toebehoorden, benoemd. Van deze ambtenaren kon men verwachten, dat zij althans enigszins voor hun taak berekend waren, minder zeker is, dat dit eveneens met zijn assisterende bijzitters in de rechtbank, de plaatselijke schepenen het geval was.

Doelstelling was: "Dat men aan alle man recht en vonnisse sal doen, die recht begeert". De baljuw was dus belast met de rechtspraak in zijn gebied en gewoonlijk was hij tevens dijkgraaf. Hij behartigde daarom tevens het belang van de waterkeringen (dijken en dammen) en oefende daarover politieel toezicht uit. De schout of hoofdofficier stelde binnen de stad de ridders (politie) aan.

"Schouten en baljuwen grijpen als de wuven" (wouwen of valken).

In Waterland waren al deze functies in één persoon ondergebracht. Het waren derhalve figuren met veel macht.

Pas 12 ½ jaar later, namelijk op 22 mei 1762, verzocht de heer Jan Teerhuijs "vermits desselfs hoge jaren (80 jaar) hem het waarnemen van de posten baljuw, hoofdofficier en dijkgraaf genoegzaam onmogelijk maakte, omme in al de voorsz. qualiteiten gedimiteerd (ontslagen) te werden, doch onder sodanige favorabele (gunstige) schikkingen als haar Ed. Gr. Mog. billijk sullen oordelen:

1. dat hij mogte behouden desselfs rang in eerstgenoemde qualiteit, als ook gedurende desselfs leeven het electie (keuze) gelt van schepenen.
2. dat aan de dorpen in Waterland mogen werden geexpedieert (gezonden) favorabele brieven van voorschrijving (aanbeveling) teneijnde deselven op gelijcke wijze gedurende desselfs leeven het electie gelt van schepenen laten genie ten.

Met eenparigheid van stemmen werd dit in het stadsbestuur goedgevonden.

Van 19 tot 27 juni 1762 waren de heren en mrs H.G. en H.J. Nahuijs wederom ter vergadering in Den Haag geweest en hadden daarvan rapport uitgebracht aan burgemeesters en vroedschappen.

Ze kwamen met het voorstel om het lijfpensioen van de overleden Prins van Nassau Weilburg over te brengen op het leven van de thans overgebleven prins Willem V. Dit werd goedgevonden.

Zou bij dit aanbod aan de vorstelijke familie niet tevens de benoeming van een nieuwe baljuw ter sprake zijn gebracht?

Op 25 juli 1762 kreeg de heer Jan Teerhuijs zijn dimissie als hoofdofficier en op 2 oktober wordt bekend, dat de heer secretaris Nahuijs (Hendrik Jan) op 18 september j.l. door haar Ed. Gr. Mog. tot hoofdofficier van deze stad, schout van Catwoude en Marken, mitsgaders baljuw en dijkgraaf van Waterland, alsmede pluimgraaf van deze districten was aangesteld.

Hij wordt van 't secretariaat ontslagen.

Nog dezelfde dag vroeg de nieuw benoemde hoofdofficier Nahuijs (42 jaar oud) welke zitplaats hij in de kerk zou moeten nemen, omdat hij niet graag enige onvriendelijkheden met de stadsregering daarover wenste te hebben en toch ook geen plaats wilde accepteren, die hem in zijn ambt vanwege de hoge overheid nadelig zou zijn.

Hij mag zijn zitplaats in de burgemeesterenbank innemen.

Op 29 dec. 1765 koopt onze hoofdofficier van de burgemeesters van de stad het pad dat van de Googh langs de vesting loopt. Hij vraagt daarmee zijn tuin af te mogen heinen en dicht te maken en voor altijd in eigendom te mogen behouden.

Hij krijgt toestemming (zie prent met zicht op de vesting en de Zaksteegpoort met brug. Het tuinkoepeltje staat achterin de tuin van Hendrik Jan Nahuijs).

Tussen de jaren 1765 en 1772 koopt hij de laatste drie huizen (verp.nrs 649 t/m 651) op de Googh om zijn tuin aan de achterkant te verbreden en een verbinding tot stand te brengen met het pad op de Googh.

Midden in het jaar van de grote onenigheid tussen de regenten van Monnickendam over de benoeming van Hubert Gerard Nahuijs tot ontvanger van de gemenelandsmiddelen (zie jaarversl. O.M. 1990 pag 26) overlijdt de vader ds. Petrus Nahuijs op 23 juli 1766 en wordt op de 29e begraven in de Grote Kerk te Monnickendam in grafrij 25 nr 10, ook zijn 4e echtgenote Geertruida Blaauwkamer werd hierin op 7 sept. 1775 begraven.

Van de hoofdofficier en baljuw Hendrik Jan Nahuijs is niet zoveel bekend, omdat hij de schepenenbank (rechtbank) op diverse plaatsen in Waterland moest voorzitten en nog al eens in Den Haag verkeerde.

Op 9 augustus 1767 heeft hij ter kamer van de heren burgemeesters te kennen gegeven "dat 't hem leet was de

grooten disputen deeses morgens in de kerk op het hoogen choor voorgevallen met de verkiezing van nieuwe heeren burgemeestern dat hij daarom versogt dat de redenen van dit dispuut aan hem hoofdofficier in schriep mogten werden gegeven.

Gesegt is dat burgemeesters sijn daarop nogh niet kunnen vastleggen"

Geen regent waagt zich daaraan.

De heer hoofdofficier meldt op 19 dec 1767 "dat pasquillen (lasterschriften) ten nadeelen van eenige heren van de regering binnen dese stadt waren angeplakt onder de beurs (het waaggebouw). Dat hij alle deselve pasquillen op de 18e door een van zijn dienaars hadde doen afscheuren". Op 20 aug. 1768 beklagt de heer Nahuijs zich over de brutale beledigingen en hoon hem aangedaan door Dirk Bloem (zie herberg nr 9 in 't Zuideind tegenover de Damsluis, jaarverslag 1981 O.M. pag 71 t/m 75). Vermits de kastelein zijnde, verzoekt hij het stadsbestuur het spelen te sijnen huise niet te permitteren.

Na zijn moeder's overlijden in 1775 verhuisde Hendrik Jan Nahuijs met zijn echtgenote naar het huis waarin zijn ouders gewoond hadden tegenover de huisnr 6 en 8 op de Zarcken.

Wat er met het voormalige stadspredikantenhuis (het huidige huisnr 23) gebeurde tussen 1775 en de verkoop in 1789 is niet te achterhalen, waarschijnlijk werd het verhuurd aan de predikanten B.J. Fabricius (1775 - 1784) en later aan J.F. de Roock (1784 - 1789).

Op 21 juli 1773 komt zijne doorluchtige Hoogheid Prins Willem V (25 jaar oud) op bezoek in Monnickendam.

Zijne Hoogheid was door windstilte en laag water (zeilend?) niet voor half tien 's morgens bij het Tolhuis aangekomen en pas om half twaalf hier gearriveerd, waar hij overeenkomstig de afspraak door twee secretarissen binnen de poort bij de kerk werd opgewacht. Uit het rijtuig gestapt was hij door de schout en de president burgemeester, die hem reeds te Broek hadden opgewacht, door de stad geleid voorgegaan door de twee secretarissen en twee stadsboden.

Zijne Hoogheid sprak zijn genoegen uit over de "zoete" vinding der jeugd, om zeven jongedochters sierlijk in 't wit gekleed te laten aantreden, in de eene hand een speer met een hoedje der vrijheid erop en een bloemenmandje in het midden vastgemaakt met afhangende schildjes, die de 7 steden van het noorderkwartier moesten voorstellen.

Ze stonden langs de kerk opgesteld en bestrooiden de grond met verse bloemen, terwijl de vertegenwoordigers van de stad een gepast versje, zeer net op een groot vel geschreven onder de afbeelding van een poort, aanboden.

(een copy hiervan zou in het stadhuis te vinden zijn.)

Daarna werd de kerk bezichtigd onder het spelen van het orgel.

Vandaar ging de wandeling door twee rijen gewapende burgerwachts, die vanaf de Doelen tot voorbij het Raadhuis (toen nog naast de Speeltoren) stonden opgesteld. Alles naar rang, als eerste het groene vaandel, dan het gele en het oranje vaandel voor het stadhuis.

Onderweg ging het onder erebogen en poorten door, die de burgerij had opgericht en onder het spelen van de klokken, trompetten en andere muziekinstrumenten, terwijl de heren officieren het saluut brachten ondersteund door spontons (trommels?) en vaandels.

Tot aan en in het stadhuis toegejuicht te zijn, werd de vorst (volgens de voorschriften) de raadskamer binnengeleid waar een voorname stoel was neergezet. Hij vroeg de heren regenten plaats te nemen, waar de ordinaris gedeputeerde de burgemeesters en vroedschappen aan de vorst voorstelde en de welkomst toespraak hield.

Zijne Hoogheid beantwoordde deze met een kort dankwoord.

Daarna werd hij van de vroedschapskamer langs de trap naar beneden gebracht. De twee oudste schepenen begeleiden hem in de rechtbank begeleiden, waar de schout en schepenen in vergadering bijeen waren. Wanneer deze kennismaking daar was beëindigd, ontmoette de vorst in de hal vertegenwoordigers uit de krijgsraad en de kerkeraden van de Gereformeerde, Lutherse, Mennoniete en Rooms-katholieke Gemeenten. Alles ging zeer kort en schielijk.

Dan behaagde het zijne Hoogheid over te stappen naar het huis van de heer Jan Kloek, raad in de vroedschap aan de overzijde (het stond tussen de huisnr 1 en 3 op 't Noordeinde) om twee compagniën (het groene en gele vaandel) voorbij te zien marcheren onder de klanken van trompetten en pijpers van het oranje vaandel.

Een kleine wandeling werd gemaakt over de Dam, de Langebrug, de Wijdesteeg tot de afgebrande zeepziederij (afgebrand in de nacht van 6 op 7 mei 1773, zie jaarverslag 1985 O.M. pag 80) op de hoek van de Oudezijdsburgwal en vandaar weer door het Noordeinde naar het Stadhuis, alwaar een geschikt dejeuner was voorbereid.

Met een glas wijn werd op het welwezen van de stad Monnickendam gedronken. Verder werd het Guldevlies van Bossu bezichtigd (veroverd bij de slag op de Zuiderzee) en de bonenzak (zie jaarverslag 1990 O.M. pag 46), die elk jaar bij de verandering van de stadsregering gebruikt werd op de 9e augustus (de dag voor St. Laurentius).

Door de gehele raad omringd, vooraf gegaan door de twee stadsboden en secretarissen werd zijne Hoogheid uitgeleide gedaan tot buiten de Noorderpoort, waar hij en zijn gevolg in de rijtuigen stapten en om half twee naar Edam vertrokken. "De achtergebleven heren hebben het overschietende op het Stadhuis vriendelijk geconsumeerd en zijne Hoogheid met een glaasje wijn nog ten goede bedagt tot negen uren in de avond".

Tien dagen later, op 31 juli 1773, gaven de burgemeesters toestemming aan de staddrukker Jan Gorter de versjes, vermeld op de erepoorten, met een kleine omschrijving van de voorvallen tijdens de receptie met zijne Hoogheid te mogen drukken en uitgeven.

De eerste proef was hen voorgelegd en ze waren zelfs accoord gegaan om het stadswapen erop te plaatsen.

Op 7 augustus, nadat het boekje al enige dagen gretig was verkocht, kwam de drukker vertellen, dat het de schout Nahuijs "behaagd" had de verkoop van dat boekje te verbieden, hem een terechtwijzing had gegeven en hem bedreigd met de totale ondergang.

De bittere klachten over de schade en de bedreigingen, die hem waren aangedaan, hadden tot gevolg dat de burgemeesters nogmaals het boekje hadden gelezen en nauwkeurig onderzocht en daarin niets hadden kunnen vinden, dat tegen de landelijke plakaten of met de souvereiniteit van zijne Hoogheid of iemand anders in strijd was.

Het viel dus niet in de termen, dat een schout dit kon tegenhouden. Daarom werd nogmaals toestemming gegeven voor de verkoop van het boekje, maar niet voordat de drukker zich bij de heer schout vervoegd had en verteld dat de drukpers ook voor hem openstond en zijn bezwaren kon laten vastleggen waarom hij zich verzette. Tevens werd de schout vriendelijk verzocht zich van alle gewelddadige en oproermakende middelen te onthouden.

Tot 's avonds 6 uur werd het boekje weer verkocht, toen de gerechtsbode Balk verscheen om uit naam van de schout een gerechtelijk verbod tegen de verkoop af te geven.

De 9e augustus werden echter drie nieuwe burgemeesters voor de tijd van een jaar gekozen die dus niet betrokken waren bij 't gebeurde met het boekje.

Op 23 oktober wordt 't pas menens: "Het heeft zijn doorl. Hoogheid behaagd de ordinaris gedeputeerde in audiëntie te ontvangen en te onderhouden over het lopende proces tussen de schout Nahuijs en de stadsdrukker Jan Gorter. Ook de rol die de burgemeesters van de stad daarin spelen interesseert hem omdat dit was veroorzaakt bij gelegenheid van zijn receptie in onze stad".

De vroedschap in vergadering besluit één heer uit de kamer van burgemeesters met en naast de ordinaris gedeputeerde af te vaardigen om met zijne doorl. Hoogheid te spreken over de middelen van schikking met de schout. Daarbij moet steeds de eer van de stad en de proceskosten in 't oog worden gehouden en dat de drukker schadeloos wordt gesteld.

Op 31 oktober brengen burgemr Bruijn en de ordinaris gedeputeerde Dr. C. van Alsum van Lingen verslag uit aan burgemrn en vroedschap betreffende de procedure tot schikkinge en afdoeninge van deze zaak en hun gesprek bij zijne doorl. Hoogheid de heer Erfstadhouder, die ten sterkste had aangedrongen dat deze onenigheid op de best mogelijke wijze zou moeten worden afgedaan. Desnoods zou hij helpen deze zaak te schikken.

Nog steeds is onduidelijk waarom deze zaak zo hoog wordt opgeschroefd. Op 27 nov. 1773 wordt gerapporteerd, dat burgemr Bruijn en de ordinaris gedeputeerde zich op 27 oct j.l. naar Den Haag hadden begeven om te verschijnen voor de heren commissarissen van de Hove van Holland en Zeeland, wegens zeker verzoek om mandement in cas d'appel door de Weled. heer mr H.J. Nahuijs, hoofdofficier van de stad M'dam tegen de stads-

drukker Jan Gorter en burgemeesters van deze stad om aan zijne Hoogheid's wensen zo veel mogelijk tegemoet te komen en de afdoening van deze zaak bij minnelijke schikking te regelen.

Dit uit hoofde van zeker vonnis door schepenen van deze stad op 25 sept. 1773 uitgesproken ten voordele van Jan Gorter en burgemeesters van deze stad. Door de afgevaardigden wordt naar voren gebracht dat zij dus het goed recht hebben om te

"triumpheren" alleen uit eerbewoud voor de stad en nadrukkelijk de kosten voor de drukker" gecompenseerd willen zien.

Op 8 november moet hoofdofficier Nahuijs in Den Haag verschijnen om deze zaak te regelen met tegenpartij, terwijl hij tevens bij zijne Hoogheid op een particulier auditie verwacht wordt.

Tot laat in de nacht wordt met tegenpartij onderhandeld en eindelijk tot een goed resultaat gekomen. Op woensdag 10 november 1773 wordt onder goedkeuring van zijne Hoogheid voor commissarissen van de Hove de overeenkomst bekrachtigd. Achteraf wordt hier nog aan toegevoegd het wezenlijke voordeel, dat Jan Gorter hierbij zou genieten (door de heren bedongen) namelijk 20 gouden ducaten, tot vergoeding van de door hem geleden schade, door de heer hoofdofficier aan hem uit te betalen. (dit was men nota bene vergeten!)

De inhoud van het proces-verbaal is verbazingwekkend:

"Door Jan Gorter is gedrukt zeker boekje getiteld "Omstandig relaas van de blijde aankomst van zijne doorluchtige Hoogheid Willem de V, Prins van Oranje en Nassau, plechtig ingehaald binnen de stad Monnickendam op de 21e juli van het jaar 1773" en de requiranten hadden gemeend, dat het in boekje de drie navolgende veranderingen behoorden te worden gemaakt:

1. Op pag. 1 in plaats van het daar geschreven "dat zijne Hoogheid te Broek in Waterland was gerecipieerd door de hoofdofficier" dit moet zijn "door de baljuw Nahuijs en door twee der voorzittende burgemeesters"
2. dat op pag. 6 met betrekking tot de receptie van zijne Hoogheid in de rechtbank van de stad Monnickendam had behoren te worden vermeld; "dat zijne Hoogheid door de hoofdofficier (en niet de baljuw) in naam van "het ge recht met een gepaste aanspraak was verwelkomd"
3. dat op pag. 8 had moeten staan: "dat zijne Hoogheid bij zijn vertrek zich naar de Noorderpoort had begeven verge zeld van de hoofdofficier, burgemeesteren en vroedschap pen".

En voor dit zielige gedoe moesten de mrs Dirk Meerens en Hendrik Collet d'Eschrij, raden van de Hove van Holland als commissarissen optreden en mr Thimon Booijs als griffier en secretaris van de Hove.

Cornelis Cramer als procureur van mr Hendrik Jan Nahuijs en Otto Fredrik van der Spijck als procureur van Jan Gorter, de stadsdrukker van Monnickendam, mitsgaders als procureur voor de burgemeesters van die stad.

Aan de correcties werden vervolgens nog zeven artikelen toegevoegd om duidelijk te maken, dat beide partijen niet meer over deze kwestie konden worden aangesproken en elkander niets zouden verwijten.

1. Voor echt zal worden gehouden het boekje te Purmerend gedrukt bij de boekverkoper Pieter Jordaan met 's lands zegel.
(De heer M.H. Hoek te M'dam bezorgde mij een afdruk, waarvan hiernaast een afdruk van de voorpagina.)
2. De verschillen tussen beide partijen ontstaan en verzoeken aan de Hove gedaan, zullen worden opgehouden met compensatie van de kosten.
De eerste gerequireerde (Jan Gorter) zal na behoorlijke sollicitatie weer kunnen genieten van de voordelen van levering aan partijen.
3. Alle verschillen en procedures, maar ook alle ongenoevens, die over deze zaak zijn ontstaan zullen "voor niet gebeurd" worden beschouwd.
4. De kosten van alle procedures tussen partijen te Monnickendam, als voor het Hof ontstaan, blijven gecompenseerd. (wat dit betekent?)
5. Alles wat tot enige discrepantie tussen requirant en schepenen, vroedschappen en secretaris aanleiding heeft gegeven wordt "voor niet gebeurd" gehouden.
6. Uit de inhoud van dit verhaal zal nooit enige argumentatie van "voor of tegen" de rechten van de requirant als hoofdofficier en aan de mede gerequireerden mogen worden gehaald of gemaakt.
7. Als extract authentiek van dit verbaal mogen alleen de artikelen 1,2,6 en 7 aan de openbaarheid worden prijsgegeven.

Het zal wel in de geschiedenis van de nederlandse rechtspraak een van de grootste staaltjes van kleingeestigheid

geweest zijn, die voor het Hof van Holland zijn gevoerd en met name door de baljuw van Waterland en hoofdofficier van Monnickendam.

Waarom deze man niet eerder zijn bezwaren tegen de inhoud van het boekje openlijk met het stadsbestuur besprak is onbegrijpelijk.

Misschien was er nauwelijks contact met de magistraat door de onmogelijke arrogantie die hij zich permitteerde of was 't nog steeds de oude wrok van deze Nahuijs over de gebeurtenissen in 1766, die landelijk bekendheid kregen.

Er was dus alléén sprake van een verwisseling van de functies baljuw en hoofdofficier bij zijn aanwezigheid in Broek in Waterland en later omgekeerd in Monnickendam. Om maar te zwijgen van zijn persoonlijke ergernis dat zijn naam niet vermeld werd bij 't afscheid van zijne Hoogheid.

De drukker.

Jan Gorter kreeg op 15 juni 1771, komende van Medemblik, zijn burgerrecht en ontving tevens toestemming om zowel 'n stads- als landsdrukkerij te vestigen in een gehuurd pand in de stad. In maart 1795 koopt hij een huis (verp. nr 481, later wijk II nr 95) huidig huisnr 24 in de Kerkstraat voor f 600,--.

Hij trouwt (58 jaren oud) op 30 sept. 1797 met Catharina Chrismeijer (van Nieuwendam). Hij werd op 25 juni 1808 in eigen graf begraven op rij 10 nr 17.

'n Nieuwe baljuw in 't voormalige stadsprekantenhuis.

Op 4 juli 1788 kreeg mr Hendrik Jan Nahuijs (68 jaar oud) op zijn verzoek zijn dimissie (ontslag) als baljuw van Waterland, schout van Monnickendam etc. etc..

Mr Hendrik Jan verkoopt op 28 maart 1789 het dubbele huis met erve en tuin op de Zarcken (het latere Waterlandshuis verp. nr 604 en 605) voor f 4.500,-- aan zijn opvolger de heer Christiaan Everhard Weits, reeds in deze transportacte hoofdofficier van Monnickendam en baljuw en dijkgraaf van Waterland etc. etc. genoemd.

Belendend perceel ten z.w. is een huis van de verkoper (verp. nr 606) en ten n.o. grenzend aan het huis waar de verkoper zelf woont (verp. nr 603). Aan de achterkant loopt het erf tot de dwarsschutting, die de daar achterliggende tuin van de verkoper scheidt. Deze dwarsschutting loopt langs een laan of berceau (overdekt tuinpad) in de tuin van de verkoper en zal gedurende het leven van hem (Hendrik Jan Nahuijs) en diens huisvrouw hun eigendom blijven.

Na het overlijden van verkoper èn zijn huisvrouw zal deze berceau in eigendom overgaan aan de koper. (De koper kreeg dus voorlopig niet veel tuin achter zijn huis.)

Chr. E. Weits en zijn echtgenote Anna Maria Dull komen van Amsterdam en worden in dec. 1789 lidmaat van de Geref. kerk in Monnickendam. Als overgeplaatst vertrouweling van de Prins was de benoeming als hoofdofficier van Monnickendam eigenlijk niet rechtsgeldig, vandaar dat hij pas officieel benoemd wordt op 26 febr. 1791.

Een request van Gorinchem van dezelfde datum vermeldt dat men om tot vroedschap of schepen gekozen te worden i.p.v. zes jaren zoals eerder, voortaan twee jaren achtereen als poorter in de stad gewoond moet hebben. Dit wordt door het stadsbestuur van Monnickendam overgenomen.

Daarom koos zijne doorluchtige Hoogheid Prins Willem V die datum om Christiaan Everhard Weits tot hoofdofficier van Monnickendam, maar tegelijkertijd tot zesde raad in de vroedschap te benoemen.

De prins had hiermee reeds rekening gehouden, toen hij op 29 juli 1788 's morgens om 10 uur in de Doelen haast de gehele stadsregering van Monnickendam ontbond. Slechts 5 van de 15 raden in de vroedschap werden gehandhaafd, omdat tussen regenten en ingezetenen onderling 'n zodanige differentie (wantrouwen) was ontstaan, dat de zittende magistraat niet langer kon blijven. Meer daarover bij de behandeling van de Doelen.

Mr Hendrik Jan Nahuijs moet er toch lucht van hebben gekregen, toen hij enkele weken tevoren zijn ontslag vroeg of zat hij soms mee in 't komplot?

Op 13 febr. 1790 overleed de voormalige baljuw en hoofdofficier en werd op 20 febr. in het graf van de familie Teengs in de Grote kerk te Monnickendam op 't choor rij 6 nr 9 bijgezet. Zijn vrouw Eva Teengs volgde hem op 8 juni 1802.

De nieuwe baljuw en bewoner van het voormalige stadsprekantenhuis de heer C.E. Weits heeft zijn voorganger niet lang overleefd.

Reeds op 27 nov. 1793 werd zijn overlijden in de raadsvergadering bekend gemaakt en in 't begraafboek vinden we op 29 nov. dat hij voor f 16,- in een kerkgraf werd begraven.

Zijn opvolger was ook al zo'n typisch geval van overplaatsing door Prins Willem V. Dr Adolph Leonard Thierens was volgens 't burgemeestersmemoriaal op 12 febr. 1791 als medisch doctor uit Haarlem gekomen en had op zijn verzoek goedkeuring gekregen binnen Monnickendam te wonen. Hij meldt zich op 14 juni als lidmaat bij de Gereformeerde Gemeente.

Op 28 mei 1791 wordt hij op verzoek van zijne doorl. Hoogheid, tegen alle privilegiën in, tot raad in de vroedschap genstalleerd, tegelijk met dr Nicolaas Ewout Peereboom, die zich op 12 dec 1790 met attestatie als lidmaat bij de Geref. Gemeente liet inschrijven. En daarbij bleef 't niet.

Op 31 dec. 1791 werd ook mr Lieve Poulus Cornelis Thierens uit Utrecht als raad in de vroedschap opgenomen. Hij was geboren te Batavia en trouwde op 3 april 1796 met Anna Maria Weits, geboren te Farmsum bij Delfzijl, de dochter van de in 1793 overleden baljuw.

De Prins had kennelijk geen enkel vertrouwen in de wat beter gesitueerde of opgeleide burgers van Monnickendam of was 't zijn strategie (of die van zijn adviseurs) de magistraat van nieuw bloed te voorzien, zodat komplotvorming kon worden voorkomen?

Door electie (verkiezing) van zijne doorl. Hoogheid wordt dr Adolph Leonard Thierens op 29 maart 1794 zelfs aangesteld tot schout van Monnickendam en Catwoude, mitsgaders tot baljuw en dijkgraaf van Waterland en moest uit hoofde van het octrooi van 25 juli 1669 en een nader besluit van de vroedschap van 26 nov. 1793 zijn radicale qualiteit als raad in de vroedschap neerleggen en bedanken als regent in 't weeshuis, alsmede als luitenant van de schutterij.

Hij wordt gefeliciteerd en men verzekert hem naar een goede verstandhouding en harmonie te streven. Hij krijgt dan ook een zitplaats in het burgemeesters-gestoelte in de kerk.

Op 21 okt 1797 wordt het dubbele huis en erve met tuin en tuinhuis erachter op de Zarcken (het latere Waterlandhuis en verp. nrs 604 en 605) met alle erfdiensbaarheden door vrouwe Anna Maria Dull, weduwe en erfgename van Christiaan Everhard Weits voor f 3.000,- verkocht aan dr Adolph Leonard Thierens, hoofdofficier van deze stad en baljuw en dijkgraaf van Waterland etc. etc..

Voor de erfdiensbaarheden wordt verwezen naar de bredere uiteenzetting in de transportacte van 28 maart 1789. De dwarsschutting is kennelijk verdwenen, want er wordt alleen vermeld dat het erf tot een half voet voor de berceau loopt, terwijl het achterste stuk van de tuin tot de vesten nog steeds aan de wede Nahuijs behoort.

Belend aan de straatkant ter weerszijden met de wede J.H. Nahuijs (verp. nrs 603 en 606).

De koop is met inbegrip van 'n stalletje gelegen ten zuiden van dat perceel op verp. nr 692 op 't zogenaamde kerkhof bij 't bosje (het latere kad. nr 8). Dr Adolph Thierens was de derde baljuw en hoofdofficier die het huis bewoonde.

Hoe ging 't verder met het huis van Eva Teengs, de wede van Hendrik Jan Nahuijs. Op 8 juni 1802 was ook Eva Teengs overleden en begraven en kreeg dr. Adolph Leonard Thierens de rechten over de tuin en berceau achter zijn huis.

Pas op 19 dec. 1804 werd 't huis van de wede Nahuijs in 'n publieke veiling verkocht aan mevrouw Clasina Tijssen wede van Nicolaas Costerus voor slechts f 730,-. Uit de acte die in jan. 1805 werd opgemaakt blijkt dat mr Rutger Jan Schimmelpenninck (raadspensionaris van Holland, onder Napoleon van 1804 - 1805) door zijn overleden schoonvader mr Petrus Cornelis Nahuijs (zoon van Hubertus Gerardus Nahuijs) tot executeur - testamentair werd benoemd. (zie overzicht familie Nahuijs)

Bedoeld huis en erve op de Zarcken (tegenover de huidige huisnrs 8 en 10) had een grote tuin, die zich aan de westzijde uitstreckte tot de stadsvesten en belend met dr Adolph Leonard Thierens (verp. nrs 604 en 605) ten zuiden en bakker Muus Bruijn (verp. nr 600) ten noorden, voorzien was van koetshuis, stallen en tuinhuis.

Vrouwe Clasina Tijssen verkoopt het huis reeds op 28 febr. 1805 aan Harmen Kool, wonende alhier voor f 1.000,-

Harmen Kool verkoopt het op 29 okt. 1806 voor f 2.000,- aan Pieter Maagh, commissaris tot het werk der verpondingen in het arrondissement Monnickendam en berekent ook nog f 200,- voor in het huis aanwezige

roerende goederen.

Bij de nieuwe wijkindeling in 1806 krijgt dit huis wijk I nr 22.

Van dit huis, dat oorspronkelijk door ds. Petrus Nahuijs in 1730 werd gebouwd, weten we verder niets dan dat het erf na afbraak op 31 dec. 1814 openbaar werd geveild.

Uit de nots acte van 16 jan 1815 blijkt dat Pieter Maagh het perceel wijk I nr 22 voor slechts f 125,- aan de buurman Adolph Leonard Thierens verkocht, welke daarmee zijn perceel aanmerkelijk vergrootte.

Adolph Thierens woont in 1815 dus nog steeds in het voormalige stadspredikantenhuis, nu wijk I nr 23, op de Zarcken.

Bij de intocht der Fransen in jan 1795 werd hij niet afgezet zoals zovele anderen, maar bleef in functie en werd later zelfs aangesteld tot vrederechter. Op 11 juni 1803 komt hij (nog steeds als hoofdofficier) met 't idee op "de nominatie van schepenen" terug te komen en commissarissen aan te stellen voor de inning van de gemenelandsmiddelen en 't plechtig sluiten van huwelijken.

De Prins van Oranje bleek zich dus zwaar vergist te hebben in de betrouwbaarheid van deze man en had zich beter bij de telgen uit de gevestigde regentenfamilies kunnen houden.

De familie Thierens (schrijft de historicus W. van Engelenburg in 1915) had zich bij verschillende gelegenheden zeer verknocht getoond aan het Huis van Oranje, zoals bleek in september 1672, toen stadhouder Willem III in Delft twee leden van dat geslacht in de regering bracht, toen daar door hem "de wet werd verzet" (de magistraat werd vervangen).

Alleen de verklikker Gervas van de Graaff, onder Frans bestuur secretaris van Monnickendam in 1811, had de dokter en vrederechter mr A.L. Thierens goed door.

Aan de politie-autoriteiten in Amsterdam scheef hij: "Deze man is zeer gevaarlijk in alle opzichten en altijd bereid om van overtuiging te veranderen. Hij is een intrigant eerste klas, zeer eerzuchtig en vervolgt alle eerlijke mensen, die hun rechten durven te verdedigen of ervoor durven uitkomen, dat zij tegen Engeland zijn. Hij heeft getracht dergelijke mensen geheel te ruïneren, hetgeen is gebleken bij Douwe Looskaart, bakker en een eerlijk mens en vroeger kapitein van de Nationale Garde.

In een woord een van de slechtste mensen, maar die zich altijd mooi voordoet, terwijl hij iedereen, die niet op de hoogte is van zijn intriges, bedriegt. (over deze Gervais van de Graaff zie jaarverslag 1994, pag's 90 en 91)

Bij controle bleek dat Douwe Looskaart (bakker, op 't Noordeinde nr 6) voor straf naar Den Helder was gestuurd. Hij overleed daar op 28 juli 1812. De familie kreeg pas bericht op 10 dec. 1818 omdat hij daar te boek stond als Douwloos Kaart.

Op 14 aug. 1822 overleed Adolph Leonard Thierens, 55 jaren oud. Zijn beroep was medicina doctor, geboren te Naarden op 28 juli 1757. Hij was de zoon van wijlen Jacobus Hendrik Thierens en Anna Jacoba de Cock.

Op 17 juni 1831 verkoopt vrouwe Petronella Ernesta van Schaardenburg, weduwe van de heer Adolph Leonard Thierens, winkelierster, het dubbele huis en erve gelegen op de Zarcken wijk I nr 23 (later kad. nrs 6, 7, 8 en 9 en huidig huisnr 23) met een tuin en tuinhuis, mitsgaders en daarbij gelegen stalletje (kad. nr A 8) voor f 1.000,- t.b.v. Waterland", daartoe gecommiteerd (gevolmachtigd) de weled. heren

Simon de Vries, dijkgraaf, wonende te Purmerend.

Baltus Koker, hoogheemraad, wonende te Broek in Waterland.

en Abraham Francios Tinne, secrts van Waterland, wonende alhier, belend met Moses Gabriël Monnickendam (verp. nr 606, kad. nr A5) 't zuiden

en Hendrik Looskaart, bakker (verp. nr 600, kad. nr A10) ten noorden.

In de aanwijzende tafel van het kadaster wordt het perceel in 1832 als volgt omschreven:

Kad. nr 6 't huis en erve	2 a 70 ca
7 de tuin	56 a -- ca
8 schuur	-- a 44 ca
9 koepel	-- a 16 ca

totaal	59 a 30 ca

Oorspronkelijk was de naam "Huis van Waterland", in de volksmond werd dat al spoedig Waterlandhuis (zonder s)

W. van der Voet uitgever te Monnickendam gebruikt in zijn beschrijving plm 1935 de term Waterlands- of Gemeenlandshuis. Het moet echter Waterlandhuis (zonder s) of Gemeenlandshuis zonder e en met s), de laatste benaming omdat het in feite een polderhuis was en de zetel van het bestuur van het Hoogheemraadschap van Waterland.

De Doelen.

(in 1733 verp. nrs 595/6/7, in 1806 wijk I nr 27, in 1832 kad nrs A595 (de tuin), A613 (huis en erf) en A699(de boomgaard), huidig huisnr 4)

Tegenover het Waterlandhuis ligt de Doelen. Het verhaal over dit gebouw gaat niet zo ver terug, want het pand werd pas in 1742 gebouwd (zie jaarverslag O.M. 1981 pag's 77 t/m 80). Op 7 dec. 1741 wordt rapport uitgebracht aan het stadsbestuur door de stadstimmerman en metselaar over de slechte toestand en bouwvalligheid van de Schuttersdoelen, die als verp. nr 614 op het Doelepad of de Lindegracht stond (nu de huisnrs 12 t/m 18) en waarvan grote delen niet meer mogelijk waren om gerepareerd te worden.

Het zou volgens hen aanbeveling verdienen om eens met de heren van de krijgsraad te spreken om dit oude gebouw niet meer te repareren of op te lappen, maar een begroting te maken om het af te breken en een nieuwe Doelen op dezelfde grond te laten zetten. Dan zou 't misschien ook mogelijk zijn de stedelijke bijeenkomsten hierin onder te brengen, zodat men een behoorlijke huur zou kunnen bedingen. Bij de herbouw zouden de burgemeesters hiermee rekening moeten houden.

Op 12 aug. 1742 hebben de burgemeesters in vergadering de heren van de vroedschap in overweging gegeven om een nieuwe Doelen, volgens het ontwerp van de heer Rosendaal, te laten bouwen en zoja, hoe men de penningen, die men hierbij te kort schiet, zal kunnen financieren of dat men een ander bestek kan laten maken om wat spaarzamer te bouwen.

Men besluit toch het bestek en de tekening door de heer Rosendaal gemaakt te volgen en met hem over de kosten te spreken. De tekort komende penningen zullen dan ten laste worden gebracht van de krijgsraad met een garantiefonds van de stad, dat met de uitgifte van lijfrenten à 6 % gedekt moet worden.

De keuze van de plaats waar de nieuwe Doelen gebouwd moet worden is gevallen op de plaats van de laatste vier huizen aan de oostzijde van de Zarcken, net voor de Grote Kerk.

Op 20 juli 1742 heeft de Krijgsraad reeds 't dubbele huis en erve (verp. nr 595) gekocht van Susanna Condet, de weduwe van ds. Petrus de Bruijn, voorheen bedienaar des goddelijken woords op Marken. Ten zuiden ervan ligt 't ledig erf ('n moestuin van de stad) dus dat komt goed uit.

Op deze drie percelen kan reeds gebouwd worden.

Er is echter meer ruimte nodig en op 12 juni 1743 hebben de burgemeesters al gesproken met Hendrik Davids, eigenaar van een huis, stallingen en 'n hooiberg aan de zuidzijde van de in aanbouw zijnde Doelen om daar een stal te bouwen en de eigenaar heeft reeds te kennen gegeven, dat hij 't wel aan de stad zou willen verkopen.

Op 4 augustus 1743 hebben burgemeesters met de vroedschap in vergadering gesproken omtrent het tekort bij de bouw van de Nieuwe Doelen en verteld dat er nog f 3.000,-- moet worden betaald en daarenboven nog een stal moet worden gebouwd, die 't nodige geld zal kosten.

Men komt overeen nog f 5.000,-- op de oude voet te negotiëren.

In de vergadering van 29 dec. 1743 wordt door de eerste huurder en kastelein (pachter van een stadslogement) van de Nieuwe Doelen Willem Vroome voorgeslagen het huis van Heijn Davidsz (verp. nr 596) aan de zuidzijde van het Nieuwe gebouw te kopen en af te breken om daar de inrit van de nieuwe stal naar de Zarcken te maken om de rijtuigen, die daar aankomen, zo snel mogelijk van de straat te hebben en hij wil de lasten ervan (huur en belasting) voor zijn rekening nemen.

Gelet op 't daarvan ten zuiden liggende kleine huisje aan de Googhsloot van de weduwe van Willem Beeringh (verp. nr 597) "dat seer oud en bouwvalligh is" zal ook dat moeten worden afgebroken en haar een andere woning moeten worden bezorgd.

Op 20 jan. 1744 blijkt uit een acte dat het huis van Heijn Davidsz aan de zuidzijde van de Nieuwe Doelen op nieuwjaarsavond door de stad gekocht te zijn in de Custingsbode ('n openbare veiling) om het af te breken en de grond te employeren tot een plein voor de stal.

Op 4 juni 1744 wordt het huisje van de weduwe van Willem Beerigh op de Zarcken bij de kerk ontruimd, omdat het niet langer kan worden bewoond.

In plaats daarvan wordt haar een ander huisje in de 3e Molensteegh gegeven, dat tevoren bewoond werd door Trijntje Willems. Na haar overlijden komt 't huisje aan de regenten van 't weeshuis en diakenen van de Geref. kerk. En daarmee sneuvelde het 4e huis voor de bouw en entourage van de Nieuwe Doelen.

Het waren de volgende kastelein's die de Nieuwe doelen inhuurden: voor 'n huur per jaar.

Jan van Heemskerk uit de Oude Doelen tot 6-7-1743	
Willem Vroome	van 1-7-1743 " 1-5-1750 f 330,--
Roelof Meijer	" 1-5-1750 " 1-5-1754 " 330,--
Frans Bersez	" 1-5-1754 " 1-5-1766 " 350,--
Christiaan Beekel (ook voerman)	" 1-5-1766 " 1-5-1775 " 360,--
Jan Arent Voogt	" 1-5-1775 " 1-5-1799 " 360,--

Tijdens de periode dat Jan Arent Voogt kastelein was in de Doelen, werd op 24 nov. 1784 besloten door burgemeesters en vroedschappen de kas van de krijgsraad te controleren. Men wilde na 40 jaren weleens weten hoeveel kon worden afgelost op 't bedrag, dat de krijgsraad nog schuldig was aan de stad voor de bouw van de Nieuwe Doelen.

Uit 't rapport dat op 4 dec. 1784 verschijnt, blijkt dat op 11 juli 1742 nog f 973.14.4 in kas aanwezig was en aan obligaties een kapitaal van f 6.800,--.

Bij de aanvang van de bouw van de Doelen werd het genoemde obligatiepakket verkocht en daarvoor ontvangen f 6.952.16.-

Voor de afbraak van de oude Doelen (op de Lindegracht) werd ontvangen	" 305.--.-
Bijeengebracht kapitaal op lijfrente tegen 6 % " 10.500.--.-	
Na gereedkomen van de bouw op 3 juni 1745 vast- gesteld, dat de stad nog moest bijleggen en lenen" 2.302.--.-	
Waar nog bijgeteld het kassaldo van 11 juli 1742 " 973.14.4	

f 21.033.10.4

Afgetrokken het geld in kassa op 3 juni 1745 bij gereedkomen van de Doelen.	" 75.--.4
--	-----------

Zo heeft de Doelen gekost de somma van f 20.958.10.-

=====

Hiervan is de krijgsraad aan de stad schuldig gebleven:

Sinds 3 juni 1745 (zie bovenstaand opstelling f 2.302.--.-	
Voor te betalen interest over 1745 - 1749 geleend" 1.739.12.6	
Voor de aanschaf van snaphanen (geweren), patroontassen, spontons, helbaarden (strijdbijl aan lange spies) en een nieuwe oranje vaandel geleend.	" 1.124.17.-

De interesten van 1750 - 1762 ad f 4.599,--
zijn aan de stad gerestitueerd.

Voor te betalen interesten over 1763 - 1784 geleend	" 6.477.--.-
Nog schuldig aan de stad voor betaalde rekeningen van timmerlieden van 1769 - 1784 " 1.475.19.-	
Voor betaalde rekeningen van metselwerk 1769 - 1772	" 559.15.-

Totale schuld op 4 dec. 1784.

f 13.679. 3.6

Bij de krijgsraad is nog in kas op 4 dec. 1784 f 13.4.12

Er kan dus niets worden afgelost en de schuld is door de jaren heen alleen maar groter geworden.

Op 2 januari 1785 wordt in vergadering van burgemeesters en kolonellen van de krijgsraad overeengekomen, dat de stad de Doelen overneemt inclusief de kas, de geweren en de aanwezige schuld en dan nog aan de krijgsraad ten geschenke zal geven twee nieuwe vaandels en zes trommels.

Pas op 22 april 1786 vindt de overdracht plaats:

Een logement, genaamd de Doelen, staande op de Zarcken, belend met het pad naast de kerk ten zuiden ende weduwe Dirk Craaij (verp. nr 593 en 594 later kad. nrs A611 en 612 huidig huisnr 6 de latere pastorie) ten noorden, waarvan de echte waarde niet bekend is, maar vanwege de 40e penning wordt getaxeed op de som van f 2.000,--, wordt aan de stad overgedragen.

Het perceel dat toebehoorde aan de krijgsraad was met zoveel schulden en lasten ten behoeve van de stad bezwaard, dat men geheel en al niet in staat is enige afbetaling daarvan te doen.

"Het veranderen van de wet" of ontslag van de Magistraat in Monnickendam.

Zoals verteld werden de vier burgemeesters en de gehele vroedschap op 29 juli 1788 tegen 10 uur in de Stadsdoelen ontboden en kregen aldaar hun ontslag aangezegd door de commissarissen van zijne doorl. Hoogheid Prins Willem V met name Jonkheer Willem Gustaaf Fredrik, Graaf van Bentinck, Heer van Rhoon en Pendrecht etc. etc. en mr Dirk Merens, raad in de Hove van Holland, Zeeland en West-vriesland. Slechts vijf van deze heren mochten om 12 uur wederom verschijnen op 't Raadhuis, wegens 'n aanstelling door zijne doorl. Hoogheid.

Deze heren waren:

aangesteld tot:

Nicolaas Bruijn

burgemeester

Mr Dirk de Leeuw

gecommitt. in 't Noorderkwartier

Theodorus E. van Marle

president burgmr

dr Carel v. Alsum v. Lingen burgemeester

en Willem Mostert

gecommitt. ter admiraliteit

De overige tien

werden ontslagen:

in de vroedschap

Dirk Claus

sinds 1760 oud pres. burgmr

Pieter Wzn Houting

" 1763 " schepen

Claas Kous Bos

" 1766 " pres. burgmr

Claas Clsz. Molenaar

" 1767 " pres. burgmr

Jan Oossaan

" 1768 " pres. burgmr

Jan Kloek

" 1771 " burgmr

Jacob Teengs

" 1784 " pres. schepen

Jan Minnen Boon

" 1784 " pres. schepen

Cornelis Boterkooper

" 1787 " pres. schepen

en Nicolaas Costerus

" 1787 ex aud. v.d. reeck.

Zij werden vervangen door vijf vurige oranjeklanten, die nog nooit geregeerd hadden:

Gerrit Bruijn

burgemeester

Cornelis van Holk

Jacob Soet

Theunis Hondius

en Jacob Hooijkaas

Vervolgens kwamen er vijf vertrouwelingen v. buiten, maar zij waren nog geen 6 jaar burger:

Anthony van Maurik, vrijheer v. Hensbroek

Christiaan E. Weits

Baljuw en hoofdofficier

dr Nicolaas Ewold Pereboom
dr Adolph Leonard Thierens
en mr Lieve Paulus Cornelis Thierens

Het nieuwe stadsbestuur werd de volgende morgen (30 juli) om 8 uur in de Stadsdoelen op een maaltijd onthaald, terwijl de heren, commissarissen Bentinck en Merens uit Den Haag die morgen om dezelfde tijd de stad weer zouden verlaten uitgeleide gedaan door de twee secretarissen.

Toen deze heren 's morgens bij de Stadsdoelen kwamen stond daar een corps burgers, bekend onder de naam "bijltjes", in hun gewone uniformen en gewapend met sierlijk nagemaakte houten bijlen, waarvan de officieren waren:

Klaas Groot	kapitein	oud 29 jaar
Jan van Holk	luitenant	" 20 "
Jan Soet	vaandrich	" 21 "
en Landslot van Zanten	adjutant	" 33 "

(duidelijk familie van de nieuwe vroedschappen)

die de heren met 't gewone saluut begroetten.

Kort daarna werden de vertrekkende commissarissen begeleid door genoemde secretarissen en vooraf gegaan door 't aangetreden corps bijltjes onder 't spelen van gewone veldmuziek.

Het ging door de Kerkstraat, 't Noordeind en de Wijdesteeg tot aan de Langebrug op de Haven waar 't jacht lag waarmede de Edel Grootmogende heren zouden vertrekken.

De oudste secretaris dr C. van Alsum van Lingen heeft daarna van stadswegen met een "sierlijke" toespraak de heren bedankt voor de gedane diensten aan de stad en de burgerij en hen een goede reis toegewenst. Hetgeen door de heren in de vriendelijkste termen werd aanvaard.

Eenmaal aan boord van 't jacht en daarmee tot even voorbij de stadsbomen gekomen, werden zij met 21 kanonschoten vanaf de stadswal gegroet, terwijl dit met 5 schoten van het gemelde jacht werd beantwoord.

Vervolgens hebben de secretarissen de burgerij, die zich inmiddels op de Langebrug had verzameld, bedankt voor de lofwaardige blijken van aanhankelijkheid en hun prijzenswaardig gedrag maar met de aanmaning, dat ze daarin zouden volharderen.

De heren secretarissen werden bij terugkomst bedankt door de nieuwe burgemeesters en door hen belast met de opdracht "hiervan aantekeninge te doen in de stadsregisters en dit te bewaren voor de posteriteit" (het nakomelingschap).

Wat er omging in de hoofden van de 10 vroedschappen die ontslagen waren (of liever gezegd "geëxcuseerd") valt alleen maar te raden. Dat dit kwaad bloed zette en dat er na 1795 diverse van deze bekwame mensen in de gelederen van de patriotten terecht kwamen is alleen 't gevolg van deze vrij fanatieke en ondoordachte maatregel geweest.

De "bijltjes" juichten om deze bestuursmaatregelen, vooral de jongeren.

Zij hadden de naam gekozen gedachtig aan het Doelistenoproer in aug. 1748 (dus 40 jaar eerder) te Amsterdam.

De Doelisten waren ontevreden burgers, die vergaderden in de Kloveniers-doelen. Zij wilden in Amsterdam een nieuwe door de burgers gekozen stadsregering hebben, omdat 't een onderonsje was geworden van regentenfamilies. Ze besloten een paar wijze mannen naar Den Haag te zenden en prins Willem IV te vragen naar Amsterdam te komen.

Onder de felle Doelisten was een plan uitgedacht om daarbij de hulp in te roepen van de op Kattenburg (het terrein van de scheepswerven) wonende honderden sloopstimmerlieden. Zij werden "de bijltjes" genoemd omdat de bijlen hun voornaamste gereedschap waren.

Op een dag in de laatste week van augustus 1748 werd volgens afspraak door een paar jongens aan de grote klok van de werven getrokken. Alle bijltjes legden het werk neer en trokken met 2000 man de stad in om de stedelijke regering angst aan te jagen. Nou dat lukte, want op aandringen van de vroedschap besloot de Prins naar Amsterdam te komen.

De volgende morgen kwamen wel 3000 bijltjes samen op het Kattenburgerplein met oranje-cocarden op hun

mutsen en trokken naar het Haarlemmerplein, waar de Prins uit de richting van Haarlem zou komen.

Willem IV zat in een rijtuig met zes paarden, toen hij de poort binnen reed en voor dit rijtuig stelden de bijltjes zich in een lange rij op. Zo trekt de stoet naar 's Prinsenherberg op de Oudezijds. Daar ontvangt hij een groep afgevaardigden uit de burgerij. Zij willen dat kolonels en kapiteins van de schutterij voortaan gekozen zullen worden door de burgerij en dat deze officieren op hun beurt de burgemeesters en de vroedschap zullen kiezen.

De Prins wil graag de burgers helpen, maar toch ook de vriend blijven van de regentenfamilies, onder druk van de gewapende bijltjes heeft de Prins de burgemeesters toen ontslagen en ook de helft van de vroedschap vervangen door mensen uit de koopmansfamilies. Doch zij hadden nog nooit geregeerd, omdat zij geen leden waren van de regentenfamilies.

De Prins wilde echter niet ingaan op de eis om de schuttersofficieren door het volk te laten kiezen.

's Nachts om 4 uur kwam er een grote menigte tezamen bij het Herenlogement waar de Prins sliep.

Er ontstonden opstootjes maar de Prins wilde niet op hun eisen ingaan.

De volgende morgen liet hij echter afkondigen, dat elke wijk in het vervolg zijn eigen officieren mocht kiezen. 's Middags werd het rijtuig van de Prins keurig uitgeleide gedaan door de bijltjes met het oranjevaandel voorop en onder gedonder van saluutschoten reed de Prins met zijn gevolg door de Leidse poort de weg op naar Amstelveen richting den Haag.

Het vertrek uit Monnickendam van de commissarissen van de Prins, toen zij met hun jacht de Gouwe opvoeren om naar huis te gaan, leek daar wel iets op.

Keren we terug naar de Stadsdoelen, want op 24 maart 1792 wordt de castelein Jan Arend Voogd veroorloofd op zijn kosten een wagenhuis op kerkgrond tegen de stal te bouwen, nadat hij toestemming heeft gekregen van de heren kerkmeesters. Bij vertrek uit de Doelen of overliden zal zijn opvolger dit wagenhuis tegen taxatie moeten overnemen. (zie de afdruk van het schilderij van C. Springer "Het kerkvolk verlaat de Grote kerk te Monnickendam" waar geheel links dit wagenhuis van de Doelen is te zien).

Uit de tijd van de Franse bezetting (1795 - 1813) weten we niets over de kasteleins van de Doelen.

Op 27 febr. 1819 verkopen de burgemeesters van de stad het huis en erve, wagenhuis en tuin genaamd de Doelen op de Zarken aan Johannes de Wijs, wonende te Medemblik voor f 1.700,- en daarmee is het stadslogement in particuliere handen overgegaan.

Het duurt maar kort want op 29 nov. 1824 kopen Teunis Steunenbergh, kastelein en mejuffr. Elizabeth Margaretha Meijer, echtelieden op een publieke veiling te Amsterdam (de transportacte is van nots Jacob Jacobsz. Baalde) het logement de Doelen met het wagenhuis, stalling, moestuin en toebehorende grond op de Zarken (latere kad. nrs 613 en 595) belend met Jacob Lakeman ten noorden, de Geref. kerk en het "Beemstertje" ten zuiden. Het "Beemstertje" was de naam van het perceel dat in de binnenhoek lag van de Rozendaalstraat en de Kloosterstraat.

De naam "de Beemster" wordt voor 't eerst gebruikt in 'n transportacte van een huis in de Oudemanssteeg (Rozendaalstraat) op 21 maart 1804. Dit huis (verp. nr 627 en kad. nr 582) stond ongeveer op de plaats van het huidige huisnr 3 in de Rozendaalstraat en ten zuiden daarvan lag een "parkgronds" van de stad genaamd "de Beemster".

In de latere transportacten van 1828 en 1839 wordt dit perceel van de stad reeds "het Beemstertje" genoemd en sinds die tijd kreeg de gehele buurt deze naam.

In werkelijkheid is 't echter alleen het perceel waarop de huisnrs 4,5 en 6 in de Rozendaalstraat en de nrs 6,7 en 8 van de Kloosterstraat staan.

Op 7 oktober 1835 moet Teunis Steunenbergh wegens grote schulden het logement weer verkopen. Er rust 'n hypotheekschuld op de Doelen van f 2.126,- (t.b.v. Gerritje Ludolfs, wede van Frederik David Zimmer, won te A'dam f 1.000,-, aan de wijnkopers fa Costerus & comp. f 596,- en aan de fa de Jongh en Post f 530,-). De koopster Anna Maria Verhoeff wede van Pieter Johannes de Ridder te Rotterdam neemt deze schuld op het pand over met bijbetaling van f 374,-, zodat de koopprijs totaal f 2.500,- wordt.

Uit de volkstelling van 1 jan. 1840 blijkt, dat Anna Maria Verhoeff (42 jaren oud) geboren te Valkenburg met een

vriend Jacob Fredrick Railhelhöber uit Heilbron (Dtsld) in de Doelen woont. Ze heeft als hulp in de huishouding de zusters Elisabeth en Ginnie Porton uit Utrecht.

Op 14 okt. 1843 verkoopt Anna Maria Verhoeff het logement alweer, maar nu voor f 3.000,-- meer dan wat zij ervoor heeft betaald! De nieuwe eigenaar is Gerrit Westhoff (geboren te Vorchten Gld in 1816). Hij wil de Doelen exploiteren met zijn schoonzuster Hendrika Aleida te Boekhorst, weduwe van Hendrik Westhoff (geb. te Gendringen Gld in 1805).

Het totale perceel blijkt 32a. groot, 't huis en erf kad.nr 613 13a 10 ca., de tuin A 595 10a. en de boomgaard A 699 8a 90ca.

Op 5 jan. 1845 trouwt de kastelein met zijn schoonzuster, dat kon niet uitblijven. Er worden twee dochters te Monnickendam geboren, de eerste zelfs al in 1844 en dat in die tijd. Men heeft de beschikking over een dienstbode en een stalknecht, dat kan er dus wel af.

Toch niet, want op 27 januari 1852 verkoopt Gerrit Westhoff (vanuit Dieren, waarheen hij is verhuisd) de Doelen voor f 2.150,-- aan Arie Boer, een slagter te Nieuwendam. Gerrit heeft er dus goed op toegelegd.

Arie Boer zet zijn zuster Dorethea erin met haar man Daniël Lodewijk Soer en vier kinderen, maar dat lukt niet. Daniël houdt zich liever bij zijn leest en vertrekt als schoenmaker met zijn gezin op 27 okt. 1853 naar Haarlem.

Arie Boer komt op 4 juli 1854 zelf met vrouw en 7 kinderen naar Monnickendam en ruilt zijn beroep als vleeshouwer in voor dat van kastelein. Ook dat duurt niet lang.

Op 28 maart 1857 verkoopt Arie Boer (vanuit Kampen) het logement aan Dirk Klaver, metselaar te IJpendam voor f 3.000,--. Het beroep kastelein blijkt toch moeilijker te zijn dan hij zich had voorgesteld.

De nieuwe eigenaar is in Monnickendam geboren en dat mankeerde waarschijnlijk aan de vorige kasteleins. Op 15 juli 1813 kwam hij op 't Wezenland wijk II nr 50 (kad. nr 570, huidig huisnr 18) ter wereld als zoon van Hendrik Klaver (27 jaar oud en metselaar) en Trijntje Vos. Dirk trouwde met Trijntje van der Lijn, geboren 24 nov. 1815 te IJpendam.

Bij de volkstelling op 1 jan. 1850 blijkt Dirk Klaver vier zoons en drie dochters te hebben. De jongste dochter Eefje overleed op 8 okt. 1857, toen het gezin zich pas in Monnickendam gevestigd had. Zes en twintig jaren lang was Dirk Klaver de kastelein in de Doelen en zijn vrouw, die hem opvolgde, voegde daar nog eens zeven jaren aan toe, toen hij op 10 juli 1883 op 69 jarige leeftijd overleed.

Op 28 augustus 1889 vindt de boedelverdeling plaats. Dirk Klaver was 'n goed zakenman, want buiten het logement de Doelen, nu met kolfbaan aangelegd in 1881, wagenhuis, stalling en erf, totaal 32 a groot, heeft hij 5 huizen op de Krim huisnrs 6 t/m 10 (uit 1858, krimoorlog van 1853 - 1856) kunnen kopen en bezit nog 2 huizen op 't Doelepad nrs 8 en 10.

De erfgenamen zijn:

Trijntje van der Lijn, weduwe van Dirk Klavervoor 1/4
Pieter Klaver (geb. 1842), metselaar te IJpendam

(1/6 in 3/4) " 1/8

Hendrik Klaver (geb. 1839), koffiehuishouder
te Maassluis

" 1/8

Cornelis Klaver (geb. 1847), commissaris v.d.
stoomboten van de Gebr. Goedkoop won. te M'dam " 1/8
Clasina Cath. Compaan - Klaver (geb. 1844) won.
te M'dam

" 1/8

Hendrik Fransz. Kroon wednr v. Trijntje Klaver
(geb. 1851) te M'dam
(met 3 minderj. kinderen Frans, Catharinus D. en

" 1/8

Johan K.F.H. Kroon)

Adam Klaver (geb 1853) zonder beroep won. te M'dam
(in 1891 n. Huizen)

" 1/8

Totaal

8/8

Op 5 april 1890 verkopen de erfgenamen van de weduwe Dirk Klaver geboren van der Lijn (overleden 3 febr. 1890) het logement de Doelen aan de heer Willem Cornelis Sickesz wonende te Amsterdam voor f 8.095,--.
De transportacte wordt opgemaakt door nots Jacob van Beek te Beemster.

Jan Simon Dekema (geb. 16 febr. 1845) wordt als hotelhouder aangesteld. Hij komt op 16 mei 1890 uit Amsterdam met echtgenote Gezina Sterk, drie kinderen, 'n moeder en twee zusters van zijn vrouw.
Wanneer Jan Simon Dekema op 8 sept. 1898 overlijdt, probeert zijn vrouw de zaak voort te zetten, maar Willem Cornelis Sickesz verkoopt het hotel op 30 april 1901 aan Hendrik Lucas Bargmann.

Nog geen jaar later verkoopt deze koopman en winkelier te Monnickendam het hotel aan Heinrich Christian Carl Ludwig Martens, dir. van een Hotel-mij te Amsterdam voor f 10.500,--. Het perceel is wat groter geworden en heeft nu een oppervlakte van 38a 18ca.

Op 4 sept. 1902 maakt de nieuwe eigenaar er een naamloze vennootschap tot exploitatie van het Doelenhotel van, onder uitgifte van 21 aandelen van f 500,--.

De nieuwe eigenaren zijn:

Heinrich C.C.L. Martens te Amsterdam, Jhr Anne E.W. Rutgers van Rozenburg te Zeist, Cornelis G. van der Meulen te Haarlem en Jacobus J. Luden te Amsterdam.

In 1934 krijgt de Mij tot exploitatie van 't Doelenhotel te Monnickendam het in handen onder leiding van D.A. Rodrigues, Boomborglaan 6 te Hilversum.

Na 'n veiling in 1936 wordt het hotel eigendom van de bouwkundigen de heren Nicolaas Jacobus Schaafstra en Cornelis Hartog te Amsterdam, terwijl het hetzelfde jaar weer in 't bezit van de gemeente Monnickendam komt.

De pastorie der Ned. Hervormde gemeente te Monnickendam.

In 1688 verp. nrs 801 en 802, in 1733 nrs 593 en 594, in 1806 wijk I nr 28, in 1832 kad. nrs A 611 en A 612, huidig huisnr 6.

Door het op 28 febr. 1755 aangekochte rechtergedeelte (verp. nr 594) te verenigen met het reeds in zijn bezit zijnde grote woonhuis (verp. nr 593) creëerde Claes Kous (raad en oud schepen van de stad) de woon-studie combinatie (de latere pastorie), zoals deze er nu staat.

Hij kocht dit lage gedeelte van de erfgenamen Hij Doede Claesz en Antje Dirks van Heusden voor f 110,--.

Het grote huis links had hij reeds 13 jaar eerder (op 25 dec. 1741) gekocht van mej. Anna de Ruijter (niet de dochter van Michiel Adriaensz.), wede van Hermanus van Brederode, wonende tot Amsterdam voor f 1.260,--.

'n Groot verschil in prijs, maar ook in oppervlakte, het grote huis met tuin was 8 a 30 ca, het kleine zonder tuin 63 ca.

Op 1 mei 1758 verkoopt Claes Kous de twee huizen (verp. nrs 593 en 594) met erven voor f 1.000,-- aan Dirk Craaij, belend t noorden Hendrik Bakker in 't voormalig armenweeshuis en t zuiden de Doelen.

Dirk Craaij is getrouwd, met Trijntje Carmelk. Ze krijgen drie kinderen, Titia gedoopt 7 nov. 1754, Bruijning Nicolaas op 21 april 1757 en Jacob op 6 dec. 1761.

Bruijning Nicolaas Craaij erft het huis. Hij trouwt op 25 mei 1783 Weijntje van Veeren. Er worden drie kinderen gedoopt Jacobus (1787), Dirk (1789) en Willem (1794).

Op 29 sept. 1810 blijkt de in beslag genomen boedel van Bruining Nicolaas wegens schulden, op 1 sept. d.a.v. te zijn verkocht voor f 750,-- op een extra custing-bode (een openbare veiling) aan Hermanus Sem, wonende te Monnickendam. De omschrijving in de transportacte luidt: een huis en erve met daarnaast een kamer of keuken

op wijk I nr 28 (verp. nrs 593 en 594) belend t. noorden woont nu Jan Schaap in het voormalige armenweeshuis.

Hermanus Sem verkoopt het huis op 17 jan. 1812, in de tijd dat het koninkrijk Holland bij Frankrijk is ingelijfd (9 juli 1810 tot nov 1813). De notaris moet zijn acten in 't frans opstellen en het huis wordt omschreven als:
"Une maison situé ici à M'dam sur le Zarken, section I nr 28 avec une maisonnette à coté (met 'n huisje ernaast) et un grand jardin à derrière!

Koper is Johan Fredrik Gerhardt, Lieutenant de vaisseau (ter zee), die in Alkmaar woont.

Op 31 okt. 1821 verkoopt vrouwe Catharina de Vries, weduwe van Johan Fredrik Gerhardt kapt.luit ter zee, overleden te Plymouth 18 nov. 1819, het huis en erve wijk I nr 28 (de latere pastorie) aan Jacob Lakeman, rentenier te Broek in Waterland, geboren op 11 dec. 1783 te Hetsige of Hetsiöge in Pruisen als zoon van Dirk Lakeman en Grietje Harders, voor f 960,--, belend de Doelen t. zuiden en Jan Schaap t. noorden.

Op 14 mei 1831, wanneer Jan Schaap is overleden, koopt Jacob Lakeman ook de huizen kad.nr A 610 het voormale armenweeshuis huidig huisnr 8 en A 609 het huidige nr 10 op de Zarken.

In het voormalig armenweeshuis sticht de zoon Dirk Lakeman als pachter na 't overlijden van zijn vader op 27 jan. 1857 de Bank van Lening in Monnickendam.

Het dubbele woonhuis op 't huidige huisnr 6 wordt op 25 nov. 1844 afgestoten en verkocht aan Jacob Simon de Vries (wijnkoper en secretaris van Waterland) voor f 1.200,--.

Op zijn beurt verkoopt J.S. de Vries dit huis op 21 jan. 1852 aan een predikant. Jan Paulusz. van der Ven gekomen van de bedijkte Schermer (Oterleek) in 1851 wordt voor f 1.800,-- de eigenaar.

Jan Paulusz. van der Ven overlijdt reeds op 20 mei 1852, 43 jaar oud. Zijn vroege dood wordt de aanleiding om in zijn huis de pastorie van de Ned. Herv. Gemeente onder te brengen.

Op 13 sept. 1853 kopen de kerkvoogden Frans Nooij en Pieter Verdam het dubbele huis ("van binnen aaneen verhaald") op de Zarken wijk I nr 28 (kad. nrs A 611 en A 612, het latere huisnr 6) van Maria Petronella van der Linden van Sprankhuizen de wede van ds. Jan van der Ven voor f 2.000,--.

Het was niet de eerste pastorie van de Ned. Hervormde Kerk in Monnickendam. Op 26 april 1838 kochten Jan Wijndels de Jongh en Cornelis van Zanten, de toenmalige kerkvoogden, een huis, erven en stal in de Kerkstraat, wijk II nr 100, kad.nr A 204, het huidige huisnr 34 of gebouw Samuel voor f 1.100,-- van Jacob Doets te Blaricum. Dit gebouw werd op 3 juni 1874 door Maarten Sluis en Klaas de Haas in opdracht van het kerkbestuur verkocht aan Johannes Adrianus Neijzen voor f 1.450,--.

Aan de bevolkingsregisters, die sinds 1850 gebrekkig tot goed werden bijgehouden, hebben we te danken, dat we weten wie (en wanneer) in 'n bepaald huis woonden, want als je geen eigenaar was werd dit nauwelijks geadministreerd.

Daardoor kunnen we nu nagaan welke predikanten (en andere) gezinnen in de pastorie op de Zarken huisnr 6 gehuisd hebben.

Het wordt echter een droge opsomming, omdat nauwelijks iets bekend is over deze mensen:

Naam	voorn.	geb. te	beroep
Stam x Jonkman	Jan P.	1825 M'dam 1823 Edam	smidskn.
Vries de x Lenoble	Jacob S. Anna M.	1810 P'end 1818 Leeuwarden	wijnkoper
Ven, van der x Linden, v.d., Sprankh. v.	Jan Maria	1809 M'dam 1824 Ursem	predikant
Brutel de la Rivière x Feen, v. d.	Corn. J. Christ. C.	1823 Den Haag 1819 Schoonhoven	predikant

Visser de x Botterweg	Justus Martine C.	1787 1796	Utrecht A'dam	rentenier
Visser de x Verkade	Eduard Petronella	1827 1830	Utrecht Vlaardingen	predikant
Groenevelt x Bolk	Willem C. Sara	1830 1832	Alkmaar Utrecht	predikant
Merens	Allard	1833	Schagen	nots klerk
Huender	Adriaan	1839	Nijbroek	cand.nots
Dijk van x Lobrij	Johan. F. Anna A.	1827 1827	Utrecht Zwammerdam	predikant
Montagne x Lons	Isaac Anna A.H.	1838 1836	Leiden Bleiswijk	predikant
Hartgerink beroepen: van	Hendrik J. d.d.	1833	Heemstede naar	predikant d.d.
			A'dam dito	02-12-1850
			Nunspeet dito	27-10-1858
Oterleek	17-01-1851	overl.	20-05-1852	
Grootebroek	12-06-1854	Meppel	21-09-1854 dito	
Utrecht	11-06-1856	Utrecht	18-07-1857 dito	
Bunschoten	05-01-1856	Meppel	27-09-1858 dito	
Nieuwkoop	21-12-1858	Leiden	15-09-1868 dito	
	1862	Beverwijk	30-04-1867	
Voorst	1867	Lochem	08-12-1870	
Hilversum	25-05-1870	Gendringen	04-05-1877 dito	
Wijmbrint- seradeel	07-05-1877	Vlissingen	30-04-1881 dito	
Oldemarkt		1884	Eméritus	1906

De meest interessante huizen zijn daarmee in dit artikel besproken.

Nog één ontdekking, die vermeld moet worden.

Het huis "de Moriaan" wijk I nr 30, kad.nr 608 of het huidige huis nr 12 werd gebruikt voor de opvang van bedelaars.

Haast achter alle zeventien bewoners tussen de jaren 1850 en 1860 staat vermeld: "tijdelijk in de bedelaarskolonie" of "in de kolonie der Mij van Weldadigheid".

De Maatschappij van Weldadigheid werd in 1818 opgericht door Johannes van den Bosch. Deze dokterszoon en genie-officier uit de Betuwe bedacht een plan om op een deel van de toen in Nederland nog ruim voorhande zijnde woeste gronden landbouwkoloniën te vestigen voor "verarmde, maar goedwillende gezinnen".

Men gaf boerderijen en huisjes in bruikleen aan de "kolonisten" - en daaruit bestond de weldaad - die daardoor werk kregen.

Door noeste arbeid bij ontginning en bebossing kon men op deze manier een nieuw bestaan opbouwen.

Bij elk huisje hoorde 3 ha grond, die de behoeftige in cultuur moest brengen. Van de maatschappij kregen ze een schaap en een koe in bruikleen.

Zo ontstonden dorpjes als: I Frederiksoord (Dr) en II Wilhelminaoord (Dr) (bij Vledder en III Willemsoord (Dr) (bij Assen).

Voor de zware gevallen waren O.S. of Ommerschans of Veenhuizen (bij Norg) of Vh gesticht als strafkampen.

De meeste van deze 17 gevallen (namen behoeven niet genoemd te worden) waren daar in 1850 al jaren aanwezig en werden tussen 1850 en 1860 ontslagen. Het waren vogels uit alle geloofsgroepen in Monnickendam en daarom konden ze niet in een van de weeshuizen worden opgevangen.

Vermoedelijk kwamen ze bij ontslag op de Zarken nr 12 terecht in afwachting op een woonhuis, dat vrij kwam.

Toch was 't ook voor hen "als kolonist" wel eens de laatste reis, want er stierven er twee in Norg en een te Ommen.

De school, die tot 1638 op de Zarken op het perceel van het huisnr 18 stond, is reeds bij 't onderwijs te Monnickendam in het jaarverslag O.M. van 1977 behandeld. Op pag. 19 bovenaan werd echter een abus gemaakt.

MENEER APPEL IS PAG 19 NU NOG GOED??

Dit gebouwtje zou gestaan hebben op 't perceel van de huisnrs 16 en 18, maar dit moet alléén 18 zijn. Op de plaats waar de school werd afgebroken heeft Evert Hendricksz Cremoes in 1640 twee huisjes getimmerd (zie acte 27 juni 1644) en zo is deze situatie tegenwoordig niet meer.

Ares Louw bouwde namelijk in 1905 op de plaats van deze twee huisjes (A 1574 en 1575) een pakhuis (kad.nr A 1864) en later werd daar het woonhuis van de familie P. Leguit-Verlaan gebouwd.

In 't trapgeveltje van de heer Oosterbaan op nr 14 woonde daarom in 1638 Bouwen Pietersz Bau en in 1670 Cornelis Florisz Bloem de zeilemaker, de broer van de vice-admiraal Pieter Florisz. Bloem gesneuveld in 1658 bij de slag op de Sont (zie jaarverslag 1994 O.M. pag 111).

Het zou te ver voeren van ieder huis op de Zarken een beschrijving te geven of de geschiedenis van een daar wonende familie na te speuren. Daarom zijn hieronder per huisnr de families genoemd, die er omtrent de eeuwwisseling gewoond hebben en voor zover bekend welk beroep zij uitoefenden.

Misschien vindt u er familie tussen en mocht u daarover vragen hebben, schrijft u dit rustig aan onze secretaris.

Om een indruk te geven van de wisselende wijksnummers werd achter het huisnummer opgegeven welke nrs het huis tussen 1806 en 1938 in wijk I heeft gehad, waarlijk 'n ingewikkeld doolhof, waar men gemakkelijk de juiste weg kwijtraakt en dan te weten dat dit nummer in de bevolkingsregisters gebruikt werd.

huis nr	jaar kad.nr bew. bewoners	nrs in wijk I door de jaren						
		1806	1865	1870	1890	1900	1910	1938

33 A 1370 1890
Wed. J. Scherpenhuizen (Maria Haamers)
'n barbiersaffaire
Mathijs Scherpenhuijzen (barbier)

19 17 19 11 12 14

31 A 1724 1890
Christiaan Kleijzen (visventer)
x N. van Dijk en Johanna v. Tricht

20 21 20 12 13 16

1900
Teunis Mol (scheepmaker) x W. Visser

29 A 1798 1870
Hoh. van Kleef (broodbakker) x M. Knip

21 8 9 21 14 16 18

1877
Arie Pijper (idem) x A. Visser
1890
D. Holling (idem) x E. Morees

25/27 A 2152 1930
J. Versteeg (burgmr) x Th. Sistermans

19

Waterlandhuis

23 A 1799 1870
Joh. v. Leeuwen (opzichter Waterland)
x G.B. Onnekink

23 9 10 23 15 17 20

1890
G.A. Kater (dito functie)
x J.M.A. Sickesz

1910
Cornelis Martens (gemeente architect)
x M.E. Goode

21 R A 1418 1890
Wed. Anth. Bruijn (Maartje Rijswijk)

24 10 11 24 16 18

later
Cornelis van de Klomp
later
Wed. C. van de Klomp
later
Jan de Waart

21 I A 1419 1890
G. Kramer (x A. Prins)

25 11 25 17 19

later
Cornelis Pelle

later
Simon Buijs

later
Dirk Blom

21 1925
Gem. Secrts H. ter Cock bouwde op 't perceel van de huizen A 1418/19 een nieuw huis nr 21 (kad. nr 2077)
21

9 A 1762 1899
Hendrik Brinkkemper (koffiehuishouder) x M. Stevers

4 3 6 27

2 A 2 1870
Willem Kater Azn (koster) x D. Molenaar

3 1 3 2 5

1890
Jusiaan Blom (koster) x N. Stam

1910
Klaas Karmelk (koster)

Logement de Doelen

4 A 613 1870
D. Klaver (kastelein) x T. van der Lijn

27 12 12 27 18 21 30

1890
d'wede Klaver (T. v.d. Lijn)
1898
d'wede J.S. Dekema (kasteleinse)

John S. Veldman
Wijte van Nus
Dirk Pijtak

1910
Pieter Schuszler
Bernardus Arnoldus Vogelsang
Hendrik Petrus Jacob Stinis
Louisa Cornelia Christina de Weille

Ned. herv. pastorie
6 A 1032 1862
Ds. W.C. Groeneveld (predikant)

28 13 13 28 19 22 31

1890
Ds. H.J. Hartgerink (idem)
1910
Ds. Adriaan van der Zwaal (idem)

voorheen Nieuwe of Armenweeshuis
8 A 1371 1862
Pieter Bertoen (secrts) x Hester Nienhuis

29 14 14 29 20 23 32

1870
Jan Spaans (landman)

1890
Jacob Lakeman (veehouder) x E. Spaans

10 1870
werd dit huis gesloopt

1910
garage ds. van der Zwaal 23 a

12 A 608 1767
in de gevel een Moriaan

30 15 15 30 21 24 34

1862
Jv. v.d. Berg (scheepmaker) x G. Greuter

1870
Kl. de Jong (timmerman) x G. van Kolk

1890
Corn. Groenewoud (touwslager) x J. vd Wijs

later
Engeltje Jonker
later

Pieter Kooijman
later

Andries Eendebak
later

Gezusters Man

14 A 1868 1862
Gerrit Houtman (winkelier) x A. Hillebrands

31 16 16 31 22 25 35

1890
Pieter Duif (schipperknecht) x
trapegevel later

N. Kleijssen
later

J. Duif
later

Frederik Sprinveld
later

Jacob Visser Jzn

16 A 1867 1862
P. Visser (zonder)
32 17 17 32 23 26 36

1870
Jb Groenewoud (touwslager) x M. Bonting

1890
dito

later
H.A. Meijer

later
Joh. Rudolf Klumpers

later
Geertje Laan

18a A 1575 1870
Cornelia Molenaar (naaister)

33 18 18 33 24

1890
(idem) (boekhandelaars)

18b A 1574 1862
Jan Martis (werkman) x C. Bommer

34 19 19 34 25

1870
Jan Meij (kramer) x C. Groen

1900
Joh. H. Evers (werkman) x N. Geerlofs
later

Jan Zwier Blanket
later

Pieter Kat
later

Jacobus Joh. Jansens
later

Jacobus Rooff

18 A 1864 1905

A 1575 + 1574 verenigd tot één pand door A. Louw als pakhuis
27 37

20 A 1864 1862

P. Mars (schoenmaker) x G. Karmelk
35 20 20 35 26 28 38

1890
Ares Louw (winkelier) x G. Meijer

Toevallig en zonder voorbedachte rade doken in dit jaarverslag ineens twee figuren in twee heel verschillende artikelen op, die de notitie waar waren te beschrijven.

Twee Monnickendammers uit dezelfde tijd ongeveer driehonderdvijfenzeventig jaren geleden.

De eerste in 't lopende verhaal, Samuel Bartholdi, de gereformeerde predikant, die "nee" zei tegen een magistrale toekomst in Rotterdam, omdat hij zoveel afhankelijkheid ondervond voor zijn funktioneren in onze stad. Hij had nog wel 20 jaren kunnen doorwerken zonder een wat confortabeler woning en 'n 2e predikant als dat nodig geweest was.

Ondanks zijn geloof in de voorbeschikking en de Rotterdammers die hun beroeping een goddelijk beleid noemden, bepaalde hij toch zijn eigen weg en bleef in Monnickendam.

De tweede krachtfiguur uit 't andere artikel, Jan Calis Japis die, gedwongen door het "noodlot", Monnickendam moest verlaten en ondanks zijn remonstrantse opvatting zelf zijn weg te kunnen bepalen, toch naar de plaats werd gedreven waar hij zich kennelijk verdienstelijk kon maken, Friedrichstadt.

Bijlage I, Namen Baljuws en Dijkgraven v. Waterland en Hoofdofficieren van Monnickendam, Katwoude en Marken.

d = demissie (zelf om ontslag verzocht)

o = overleden

b = begraven

van tot
1560 1564 Willem Bogaert

1581 Gherrit Huijbertsz

1585	1596	Jacob Jansz Schout	
1597	1600	Jan Cornelisz.	(zoon x Cornelis Dirksz Admiraal)
18-04-1615	01-08-1623 o	Jan Cornelisz Cuijlenborg (vermoord)	
07-08-1623	28-12-1636 b	Dirck Rijmonsz Sael	
03-01-1637	23-09-1638 b	Sijmon Jacobsz Sem	
06-10-1638	01-11-1654 d	Pieter Jansz Tedingh v. Berckhout b. 31.01.1656	
16-12-1654	06-04-1673 b	Sijmon Pietersz Tedingh v.	Berkchout
17-04-1673	26-08-1676 b	Cornelis Lastman	
31-08-1676	28-03-1720 o	Johan Paulisz Tedingh v. Berckhout, hr van Sliedrecht	
08-05-1720	25-07-1762 d 16-06-1770 (88 jaar oud)	Johan Jacobsz Teerhuijs b.	
10-09-1762	04-06-1788 d 13-02-1790	Hendrik Jan Nahuijs o.	
26-02-1791	26-11-1793 o	Christiaan Everhard Weits (benoemd op 19-07-1788)	
05-04-1794	plm 1810 d 14-08-1822	Adolph Leonard Thierens o.	

Bijlage II, Namen Pensionarissen van Monnickendam of Ordinaris gedeputeerden

van	tot		benoemd tot
1596	1614 d.	Adriaen Jansz Tedingh v. Berckhout	raadsh. Hof v. Holland.
23-02-1624	06-02-1634	d. Anthonij de Wael	dito
06-02-1635	30-03-1649	d. Paulus Adriaensz Tedingh v. Berckhout	Rekenmr Graafl. Dom.
06-04-1649	30-07-1652	d. Niclolaas de Bijje	Raadsh. in Hoge Raad
10-09-1652	-10-1652	o. Joan Erpenius	
27-10-1652	04-08-1658	d. Johan Jansz Tedingh v. Berckhout	Rentmr Gr. dom Brielle

17-08-1658	24-12-1668	d.		
Gerbrant Tedingh v. Berckhout				
05-06-1668	23-10-1672	g.		
Nicolaas Noutingh			tot	15-11-1671 2e pensionaris
29-10-1672	06-04-1673	o.		
Sijmon Psz Tedingh v. Berckhout				
25-04-1673	31-08-1676	d.		
Johan Paulusz Ted. v. Berkckhout				Baljuw v. Waterland
18-10-1676	06-07-1681	d.		
Reijnier Rijser				
09-08-1681	09-08-1686			
Stadsgedeputeerden voor één jaar				
05-01-1689	28-03-1720	o.		
Johan Paulusz Ted. v. Berckhout				
@4-04-1720	14-07-1721	d.		
Jacob Gerbrantsz Ted. v. Berckhout				
14-07-1721	04-10-1746	o.		
Willem Arentsz van Sanen				
12-03-1746	20-08-1766	d.		
Hendrik Jan Nahuijs				1809-1762 Baljuw v. Waterland.
31-08-1766	14-09-1771	d.		
Arent Willen van Sanen				24-08-1771 Ontvanger Gem. Landsmida
14-09-1771	?			
Carel van Alsem van Lingen				

Bijlage III, De raden in de vroedschap van Monnickendam van 1568 tot 1795

b = met begraafdatum

d = demissie (zelf om ontslag verzocht)

e1 = geëxcuseerd door Prins Maurits 30-09-1618

e2 = geëxcuseerd door Stadh. Willem III 23-10-1672

e3 = geëxcuseerd door Prins Willem V 19-09-1788

niet verv. = niet vervangen in krimpings vroedschap 21 naar 15 24-04-1711

o = overleden in 't jaar na 9 aug.

x = ontslagen (als strafmaatregel)

	<u>ambtsperiode</u>		<u>opv. v.</u>	<u>opg. door</u>
1. Pieter Cornelisz Cort				
reeds aanwezig	05-02-1582	o.		24
2. Jan Gerbrantsz				
op 09-08-1578	11-12-1593	o.		42
3. Jochim Claesz				
idem	30-07-1591	o.		41
4. Jan Claesz Janvaer				
idem	14-05-1584	o.		27

5. Jan Gerritsz Pauw idem					
6. Lambert Lambertsz idem		05-02-1582	o.		23
7. Sem Jansz idem		08-12-1583	o.		26
8. Heijmen Jansz Hoorn idem		31-07-1594	o.		44
9. Gerrit Jansz Schagen idem		21-04-1585	o.		30
10. Claes Isbrantsz idem		10-11-1585	o.		31
11. Cornelis Pietersz Aemsz idem		17-12-1589	o.		36
12. Claes Gerritsz Cooman idem		11-07-1584	o.		28
13. Dirck Claesz Zanen idem		26-07-1584	o.		29
14. Pieter Evertsz idem		14-02-1581	o.		22
15. Jan Isbrantsz Neck idem		19-09-1590	o.		39
16. Jan Jacobsz Kuijt idem					
17. Pieter Claesz Coppesz idem		01-08-1610	o.		57
18. Jan Jansz Rijser idem		11-12-1593	o.		43
19. Dirck Claesz Bom idem		13-11-1594	0.		45
20. Jan Jansz Vos idem					
21. Jan Jansz Gracht op	09-08-1578	30-04-1587	o.		32
22. Gerrit Jansz Snijder 14-02-1581		01-04-1612	o.	14	
23. Dirck Gerritsz 05-02-1582		20-09-1618	E1	6	--
24. Cornelis Dircxz Admirael 05-02-1582		03-10-1583	o.	1	25
25. Jan Jansz Teengh v. Berkhout 03-10-1583		21-05-1633	b.	24	92
26. Pieter Gerretsz Meijer 08-12-1583		30-04-1587	o.	7	33
27. Sijmen Cornelisz Cock 14-05-1584		29-12-1590	o.	4	40
28. Jacob Aeriaensz 11-07-1584		20-05-1590	o.	12	37
29. Claes Claesz Zanen 06-08-1584		31-07-1616	o.	13 broer 64	
30. Claes Cornelisz Veen 21-04-1585		20-05-1590	x.	9	38
31. Gerrit Huijberts 10-11-1585		03-04-1589	o.	10	35
32. Hilbrant Heijnesz 10-05-1587		03-08-1614	o.	21	61
33. Pieter Wilmsz Lap					

	10-05-1587	06-11-1588	o.	26	34
34. Mr Jan Buijes					
	06-11-1588				33
35. Vrederick Garbrantsz					
	03-04-1589	05-04-1615	o.	31	63
36. Claes Sijmen Heijckes					
	17-12-1589	26-01-1625	b.	11	81
37. Sijmon Heijnsz					
	20-05-1590				28
38. Jan Wilmsz Lap					
	20-05-1590				30
39. Outger Cornelisz Lijnslaeger					
	19-09-1590				15
40. Claes Jacobsz					
	29-12-1590				27
41. Simon Claesz Schoenmaker					
	30-07-1591	05-08-1595	o.	3	46
42. Claes Nanningsz					
	11-12-1593				2
43. Claes Jansz Cuijper					
	11-12-1593				18
44. Arent Claesz Crood					
	31-07-1594	01-08-1610	o.	8	58
45. Melis Heijnsz					
	13-11-1594				19
46. Claes Reijnsz					
	05-08-1595	01-03-1615	o.	41	62
47. Sijmon Jansz Cool		1)			
		26-01-1625	b.		82
48. Claes Jansz Cuijper					
49. Adam Claesz					
		30-09-1612	o.		60
50. Jan Claesz Rijser					
		30-09-1618	E1		--
51. Jan Sijmons Sol (Waeles)					
		30-09-1618	E1		--
52. Jan Dircxz Baenman					
		30-09-1618	E1		--
53. Albert Claesz Carth					
		30-09-1618	E1		--
54. Jacob Jansz Kuijt					
		14-04-1631	b.		88
55. Jacob Jansz Gracht					
		30-09-1618	E1		--
56. Jacob Jacobsz Keijser					
		30-09-1618	E1		--
57. Jan Claesz Keerssemaker					
	01-08-1610	08-08-1623	o.	17	78
58. Sijmon Pietersz Meijer					
	01-08-1610	09-11-1632	b.	44	90
59. Cornelis Jansz Braer					
	01-04-1612	26-05-1626	o.	22	83
60. Thijmon Florisz Groot					
	30-09-1612	30-09-1618	E1	49	--
61. Jan Jacobsz Calis					
	03-08-1614	30-09-1618	E1	32	--

62. Bruijningh Jansz	01-03-1615	30-09-1618	E1	46	--
63. Adam Heijmsz	05-04-1615	30-09-1618	E1	35	--
64. Claes Dircxz Hop	31-07-1616	07-02-1628	d.	29	85
65. Pieter Cornsz Aems	09-08-1615	11-02-1625	o.	burgmr	80
66. Cornelis Claesz Brouwer	09-08-1616	22-10-1636	b.	burgmr	98
67. Cornelis Jansz Moijevries 2)		12-10-1634	b.		93
68. Claes Outgersz Coning		20-02-1624	o.		79
69. Jan Martsz Seepsijder		31-03-1631	b.		89
70. Sijmon Hillebrantsz		13-06-1627	o.		84
71. Ariaen Jacobsz Baen		07-02-1636	b.		95
72. Claes Jansz Raadt		13-01-1631	x.		86
73. Thijs Pouwelsz		29-09-1632	b.		91
74. Jan Gerritsz Buijes		22-08-1667	b.		127
75. Jacob Sijmonsz Sem		17-07-1647	b.		104
76. Pieter Pietersz Laackeman d'jonghe		18-02-1653	b.		109
77. Cornelis Jansz Goijkes		14-11-1634	b.		94
78. Dirk Jacobsz Hagen	08-08-1623	11-11-1653	b.	57	114
79. Jan Remmetsz Ringh	20-02-1624	25-02-1655	b.	68	117
80. Jan Cornelisz Chirurgijn	11-02-1625	05-08-1645	o.	65	103
81. Sijmon Reijnsz	11-02-1625	22-05-1644	b.	36	102
82. Claes Jansz Sanen	11-02-1625	10-06-1636	b.	47	96
83. Albert Cornelisz	26-05-1626	19-10-1630	b.	59	87
84. Pieter Jacobsz Ketel	13-06-1627	02-01-1665	b.	70	126
85. Pieter Willemsz Houting	07-02-1628	04-04-1656	b.	64	118
86. Claes Isbrantsz Boes	02-02-1631	12-01-1653	b.	72	110
87. Heijn Evertsz Voorn	02-02-1631	31-05-1653	b.	83	111
88. Jan Jansz Mars	05-07-1631	13-02-1636	b.	54	97
89. Claes Dircks Admirael	05-07-1631	23-10-1672	E2	69	--
90. Jan Sijmonsz Meijer					

	29-03-1633	29-03-1641	b.	58	101
91. Heijn Dircksz Dirckmaets	29-03-1633	15-01-1638	b.	73	99
92. Jan Jansz Berckhout	29-04-'67	b.			
	02-08-1633	27-10-1663	d.	25 zoon	125
93. Jan Cornelisz Moijevries	22-07-1635	03-12-1651	b.	67 zoon	108
94. Hendrik Samuëlsz Leijtsen	22-07-1635	18-06-1670	b.	77	131
95. Jacob Sanen Jansz	03-08-1636	03-12-1637	b.	71	100
96. Thijmon Thijssen Peereboom	03-08-1636	01-10-1648	b.	82	107
97. Jacob Adriaensz Baen	03-08-1636	30-03-1701	b.	88	177
98. Jacob Jansz Bruijn	08-08-1637	13-09-1653	b.	66	115
99. Claes Pietersz Cuijt	01-08-1638	04-02-1648	b.	91	105
100. Cornelis Jansz van Sanen	01-08-1638	23-10-1672	E2	95	--
101. Jacob Jansz Marts	05-08-1641	04-05-1662	b.	90	122
102. Jacob Jbsz Cort alias Brasker	01-08-1644	23-07-1648	b.	81	106
103. Heijn Adamsz Gort	05-03-1645	19-07-1663	b.	80	123
104. Claes Dijmonsz Dolphijn	04-08-1647	11-01-1653	b.	75	112
105. Cornelis Jacobsz Reck	04-08-1648	13-01-1654	b.	99	116
106. Reijnier Simonsz Rijser	04-08-1648	28-05-1688	b.	102	160
107. Jan Tijmonsz Gast alias Pereboom	31-07-1649	15-03-1681	b.	96 zoon	125
108. Willem Claesz Lap	06-08-1652	05-08-1653	n.	93	113 Edam
109. Cornelis Pietersz Lakeman	05-08-1653	02-01-1657	b.	76	119
110. Adriaen Cornelisz Fuds	05-08-1653	04-12-1668	b.	86	130
111. Jan Cornelisz Vreck	05-08-1653	22-12-1678	b.	87	149
112. Pieter Hendricxsz Wouw	05-08-1653	07-01-1660	b.	104	120
113. Jan Claesz van Sanen	05-08-1653	16-02-1661	b.	108	121
114. Melis Claesz Geest	02-08-1654	19-02-1670	b.	78	132
115. Cornelis Cornelisz Goijkes	02-08-1654	07-03-1663	b.	98	124
116. Dirck Jacobsz Sijes	02-08-1654	29-01-1683	b.	105	157
117. Jan Mieusz Gracht	01-08-1655	23-10-1672	E 2	79	---
118. Willen Pietersz Houtingh	27-06-1656	15-01-1670	b.	85	133

119. Claes Pietersz Lakeman	04-08-1657	07-07-1668	b. 109 broer	129
120. Jacob Jansz Baen de jonge	07-08-1672	23-10-1672	E 2 112	---
121. Mr Pieter van Saanen Claesz	09-07-1661	23-01-1682	b. 113 broer	154
122a. Mr Joannes Jbsz Mars v. Hoorn	02-07-1662	23-10-1672	E 2 101 zoon	---
122b. Mr Joan Mars van Hoorn	15-04-1679	06-11-1692	b. 136	167
123. Jacob Remmetsz Ringh	31-07-1663	10-05-1674	b. 103	146
124. Jan Jansz Visscher	31-07-1663	07-01-1668	d. 115	128
125a. Mr Gerbrant Ted. v. Berckhout	27-10-1663	23-10-1672	E 2	92 zoon ---
125b. Garbrant Tedingh v. Berkchout	23-03-1681	21-03-1698	b. 107	172
126. Jan Pietersz Ketel (Reijnse)	11-07-1665	08-10-1697	b.	84 zoon 173
127. Mr Jacob Baen	12-11-1667	23-10-1672	E 2	74 ---
128. Cornelis Claesz Admirael	09-01-1668	23-10-1672	E 2 124	---
129. Dr Gerard Buijes	28-07-1668	23-10-1672	E 2 119	---
130. Albert Sem Sijmonsz	06-08-1669	23-11-1678	b. 110	150
131. Jacob Pietersz Luijt	08-08-1670	23-10-1672	E 2	94 ---
132. Mr Cornelis Lastman	08-08-1670	26-08-1676	b. 114	148
133a. Mr Nicolaes Houtingh	08-08-1670	23-10-1672	E 2 118	---
133b. Mr Nicolaas Houtingh	17-03-1685	08-10-1689	b. 138	163
134. Sijmon Tedingh v. Berckhout	A 23-10-1672	06-04-1673	b. ---	145
135. Hendrick Cock	A idem	29-04-1704	b. ---	179
136. Cornelis Jansz Roos	A idem	15-04-1769	n. ---	122 hoorn
137. Cornelis Florisz Bloem	A idem	24-12-1688	b. ---	158
138. Pieter Claesz Lakeman	A idem	17-06-1711	b. ---	niet verv 5
139. Willem Discksz Hagen	A. idem	03-04-1681	b. ---	151
140. Gerbrant Grebber	A idem	16-04-1699	b. ---	174
141. Dirck Dirxsz Mars	A idem	06-07-1674	b. ---	147
142. Dr Jan Cornelisz Koeslager	A idem	18-05-1689	b. ---	162
143. Jacob Pietersz Sluijs	A idem	16-05-1691	b. ---	165
144. Pieter Jansz Lantman				

A	23-10-1672	21-10-1706	b. ---	182
145. Mr Joan Ted v. Berckhout hr v. Sl.	25-04-1673	28-03-1720	o. 134	195
146. Albert Claesz Cart	31-07-1674	17-09-1682	b. 123	156
147. Claes Martsz Roem	31-07-1674	01-04-1681	b. 141	152
148. Stoffel Cornelisz Deught	07-08-1677	21-10-1684	b. 132	133
149. Jan Fransz Thamis	03-01-1679	29-01-1692	b. 111	166
150. Cornelis Jansz Moijevries	03-01-1679	09-08-1681	n. 130	153 Hoorn
151. Pieter Cornelisz Backer	14-04-1681	02-04-1682	b. 139	155
152. Jacob Dircxz Teerhuijs	14-04-1681	06-10-1696	b. 147	171
153. Jan Remmetsz Ringh	15-10-1681	29-12-1693	b. 150	168
154. Mr Pieter Baen	08-08-1682	14-11-1705	b. 121	178
155. Jan van der Poel	08-08-1682	05-01-1682	o. 151	193
156. Mr Heijndrick Wou	12-12-1682	08-05-1680	b. 146	159
157. Claes Jansz Minnen	08-08-1683	07-04-1711	b. 116 niet verv 4	
158. Claes Cornelisz Bloem	18-06-1684	20-02-1716	b. 137	186
159. Dr Nicolaas Butenius	29-01-1688	03-05-1725	b. 156	202
160. Abel Baron	09-06-1688	02-11-1688	b. 106	161
161. Jan Jacobsz Kath	23-11-1688	15-04-1690	b. 160	164
162. Mr Sijmon Admirael	31-07-1689	31-07-1704	b. 142	180 raadsh.
163. Mr Pieter Willemsz Houting	02-01-1690	22-12-1699	b. 133 b	176
164. Mr Pieter Pietersz Houtingh	23-04-1690	19-07-1695	b. 161	170
165. Claes van Saenen	08-08-1691	22-09-1699	b. 143	175
166. Jacob Brasker	06-08-1692	26-01-1694	b. 149	169
167. Jan Baan	08-08-1693	14-01-1717	b. 122 b	190
168. Jan Sluijs	08-08-1694	19-02-1711	b. 153 niet verv. 3	
169. Arent van Sanen	08-08-1694	24-08-1716	b. 166	189
170. Arent Pereboom	07-08-1695	08-08-1706	d. 164	181
171. Joan Sijes	05-08-1697	04-07-1707	b. 152	183
172. Dr Joan Buijes	08-08-1698	25-04-1725	b. 125 b	201

173. Jacob Ketel	08-08-1698	19-02-1732	b. 126	208
174. Jan Engel	04-08-1699	28-10-1727	b. 140	203
175. Nicolaas Gort	10-01-1700	30-08-1717	b. 165	192
176. Jacob Coeslager	08-08-1700	25-03-1713	b. 163	niet verv. 6
177. Anthonius Passchasius	03-08-1701	03-04-1710	b.	97 niet verv. 2
178. Pieter Wsz Lakeman-Houting	30-07-1704	25-03-1710	b. 154	niet verv. 1
179. Mr Adrianus Deventer	30-07-1704	30-11-1713	b. 135	185
180. Mr Dirk Admiraal	31-07-1704	15-06-1709	b. 162	184
181. Jan Roos	08-08-1706	15-02-1718	b. 170	194
182. Claes van der Lingen	24-07-1707	29-03-1729	b. 144	205
183. Jan van Neck	24-07-1707	09-05-1716	b. 171	188
184. Dirck v. Hoorn	04-08-1709	19-03-1716	b. 180	187
185. Mr Jacob Tedingh v. Berckhout	04-02-1714	18-08-1729	b. 179	206
186. Cornelis Coning	17-05-1716	07-05-1717	b. 158	191
187. Nicolaas Teengs	1705-1716	24-08-1751	d. 184	219
188. Pieter Willems Oossanen	05-07-1716	31-03-1725	b. 183	200
189. Mr Willem van Sanen	15-11-1716	04-10-1746	b. 169 zoon	212
190. Pieter Lantman	14-03-1717	01-07-1724	b. 167	199
191. Jan Pranger	19-06-1717	20-05-1730	b. 186	207
192. Ijsbrant Gort	04-11-1717	07-01-1721	b. 175	197
193. Albert Drebbe Jansz	05-01-1718	30-10-1748	b. 155	215
194. Dirck Bruijn	02-04-1718	31-07-1720	b. 181	196
195. Jan Juriaensz Harkestee	22-05-1720	29-01-1722	b. 145	198
196. Sijmon Willemsz Koel	04-08-1720	18-07-1732	b. 194	209
197. Jan Claes Bloem	12-02-1721	18-11-1727	b. 192	204
198. Dirk Boon	28-04-1722	29-08-1759	b. 195	223
199. Mr Willem Houting	06-08-1724	07-07-1763	b. 190	229
200. Claes Tijssen	13-05-1725	07-08-1751	d. 188	217
201. Dirk Minnen				

	10-06-1725	17-05-1766	b. 172	232
202. Pieter Buitenius	24-06-1725	14-04-1748	d. 159 zoon	214
203. Pieter Baan	10-03-1728	29-12-1751	b. 174	220
204. Dr Gerrit Bruijn	10-03-1740	12-04-1740	b. 197	210
Adriaan van der Kaa	07-08-1729	-----	niet opgenomen	
205. Tadeus Lantman	01-10-1729	07-11-1747	b. 182	213
206. Cornelis Braar	01-10-1729	16-10-1707	b. 185	236
207. Cornelis Roos	30-07-1730	14-02-1758	d. 191	222
208. Mr Jan Ketel	26-02-1732	12-07-1743	b. 173 zoon	211
209. Claas Pranger	02-08-1732	15-01-1750	b. 196	216
210. Nicolaas Houting	08-05-1740	13-06-1761	d. 204	225
211. Roeloff de Leeuw	04-08-1743	30-04-1763	b. 208	228
212. Ewout Os	23-10-1746	10-08-1751	b. 189	218
213. Mr Hubert Gerard Nahuijs	12-11-1747	08-06-1771	b. 205	239
214. Albert Timmerman	14-04-1748	15-10-1757	b. 202	221
215. Claes Kous	04-12-1748	19-09-1765	b. 193	231
216. Mr Arent van Sanen	28-02-1750	28-06-1787	b. 209	245
217. Dirk Tijssen	07-08-1751	19-11-1763	b. 200	230
218. Claas Lakeman	08-08-1751	13-01-1762	d. 212	227
219. Abraham Wallis	24-08-1751	10-10-1761	b. 187	226
220. Nicolaas Bruijn	24-02-1752			203
221. Jan Kerk	23-11-1757	16-05-1760	b. 214	224
222. Jan Roos	14-02-1758	28-03-1767	b. 207 zoon	233
223. Hendrik Boon	06-10-1759	08-08-1771	d. 198 zoon	240
224. Dirk Claus	24-05-1760	19-07-1788	E 3 221	---
225. Albertus Wallendal	28-06-1761	26-04-1767	d. 210	234
226. Frans Adriaansz v. Dalen	13-01-1762	27-07-1776	b. 219	242
227. Jacob Pietersom	08-05-1762	22-05-1768	d. 218	237
228. Mr Dirk de Leeuw	11-06-1763			211 zoon

229. Pieter Houtingh	06-08-1763	19-07-1788	E 3 199	zoon ---
230. Justus Boot	07-10-1764	08-10-1768	d. 217	238
231. Mr Corn. Joh. v. Uffelen - Codde	26-11-1765	06-08-1767	d. 215	235
232. Claas Kous Bos	07-08-1766	19-07-1788	E 3 201	---
233. Willem Mostert	19-04-1767			222
234. Claas Molenaar	26-04-1767	19-07-1788	E 3 225	---
235. Theod. Egbertus v. Marle	06-08-1767		231	
236. Dr Carel v. Alsem v. Lingen	22-11-1767			206
237. Jan Oossaan	22-05-1768	19-07-1788	E 3 227	---
238. Jan Koelemeij	08-10-1768	05-08-1787	d. 230	246
239. Jan Kloek	20-07-1771	19-07-1788	E 3 213	---
240. Mr Stephanus Jb Scheltus	08-08-1771	11-12-1774	d. 223	241
241. Johannes Mulder	31-12-1774	08-08-1784	d. 240	244
242. Dr Hendricus van Dorum	30-07-1776	26-06-1784	b. 226	243
243. Jacob Teengs	03-07-1784	19-07-1788	E 3 242	---
244. Jan Minnen-Boon	08-08-1784	19-07-1788	E 3 241	---
245. Cornelis Boterkooper	25-07-1787	19-07-1788	E 3 216	---
246. Nicolaas Costerus	05-08-1787	19-07-1788	E 3 238	---
247. Gerrit Bruijn	A 19-07-1788			---
248. Anth. v. Maurik v. Hensbroek	A 19-07-1788			---
249. Cornelis van Holk	A 19-07-1788			---
250. Jacob Soet	A 19-07-1788			---
251. Theunis Hondius	A 19-07-1788			---
252. Jacob Hooijkaas	A 22-08-1788			---
253. Christiaan Everh. Weits	A 24-01-1791			---
254. Nicolaas Ewold Pereboom Dr	A 28-05-1791			---
255. Dr Adolph Leonard Thierens	A 28-05-1791			---
256. Mr Lieve P.C. Thierens	A 31-12-1791			---

1) hiaat van 25-08-1595 - 06-06-1609

2) hiaat van 07-12-1616 - 12-06-1623

A= aanstelling

Overzicht van de Families Teerhuijs-Bloem

Cornelis Florisz Bloem
1672-1683 raad in de vroedschap
begr. 24 dec. 1683

Jacob Dircksz. Teerhuijs
reeds overl. in 1703

Claes Cornelisz Bloem
1684-1716 raad in de vroedschap
kocht op 19 juni 1702 't huis
met trapgevel op Middendam nr 6

x Geertje Jans Ketel
6

x Trijntje Roos, begr. 13 okt.
1707

6 kinderen, 1 vroeg overl 8 kinderen, 5 vroeg overl.

waaronder:

Jan Jacobsz Teerhuijs
ged. 10 mei 1682

waaronder:

Magdalena Bloem
ged. 15 nov. 1682

sechts v.a. 17 apr. 1702
baljuw en hoofdoff.
v. 8 mei 1720-25 juli 1762
begr. 16 juni 1770
grafrij 58/7

27 mei 1703
kinderen
erft 't huis Middendam nr 6
verp. nr 455. kad.nr A 248

begr. 21 mei 1768 grafrij 58/7

Jacob ged. 23-10-1704
Trijntje " 03-06-1706 begr. 1741
Klaas " 21-10-1708
Jan " 30-08-1711
Geertje " 04-02-1716 begr 1780
|--Cornelis " 06-03-1718 " 1799
| Dirk " 22-05-1721 " 1736
| Mr Pieter " 02-11-1724 " 1751
|
|--Woonde tot 1799 in 't huis Middendam nr 6